

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

- 1901. ápril 17. d. u. 4 órákor. Egyesületi tanács ülése.
- " ápril 20. d. e. 10 órákor. A pozsonyi II. mezőgazd. országos kiállítás IV. főcsoportjának ülése.
- " ápril 20. d. u. 4 órákor. Műszaki bizottság ülése.
- " ápril 22. d. e. 10 órákor. A pozsonyi II. mezőgazdasági kiállítás I. főcsoportjának bizottsági ülése.

Szervezkedjünk.

Nem a képviselőválasztásokra. Noha annak is itt a legfőbb ideje. Szervezkedjünk a gazdasági egyesületekben. Ez volt a szövetség érdemes elnökének komoly felhívása, amelyet a „Szövetség Évkönyve“ előszavában a Szövetség tagjaihoz, a gazdasági egyesületekhez intézett.

A felhívásnak lett is fogantatja. Öt gazdasági egyesületről veszünk hírt, hogy részben vagy egészben újra szervezkedik s illetve számolva az idők követelményeivel, az egyesületi adminisztráció élére ifju és szakképzett erőket alkalmaz.

Ifju és szakképzett. A gazdasági egyesületekre újabb időben mind nehezebb, mind jelentékenyebb feladatok hárulnak. Mint bár társadalmi, de egyedüli érdekképviseleti tényezői a mezőgazdaságnak, a földművelési miniszterium részéről tanácsuk, közreműködésük mind többoldalulag vétetik igénybe, de a megyebeli gazdaközönség is a multnál nagyobb igényeket támaszt a gazdasági egyesületek működésével szemben.

S örömmel állapíthatjuk meg, hogy épen talán az igények ezen fokozódása az, ami a gazdasági egyesületek között egy nemes versenyt keltett.

A gazdasági egyesületek működését kezdik méltányolni, igénybe venni, támogatni olyan körök is, amelyek e működésre a multban súlyt alig helyeztek, még kevésbé támogatták. Így maga a helyi érdekelttség tisztán a viszonyok nyomása alatt saját jól felfogott érdeke tudatában hat közre a megyei gazdasági egyesület megújítására s vele a megyei gazdatársadalmi élet felkeltésére.

Ha pedig az öntevékenység szükségességének tudata és vágya felébredt a gazdatársadalomban, azt ki is kell tudni elégíteni s azért van szükség a gazdasági egyesületeknél ifju, tehát tetterre kész fáradhatlan önálló munkásságra és főként szakképzettségre azoknál, akik az adminisztráció élére állíthatnak.

A gazdasági egyesületi titkári állásokban ép ezért nem betejezett életű egyének kellene, hanem olyanok, akikben még forr a tettvágy, az ideális ambíció, akik duzzadnak a munkakedvtől s akik amellettt ismereteikkel, szakképzettségükkel díszére vállnak az állásnak és annak a hivatásnak, melyet betölteni vállalkoznak.

S ha már a mezőgazdaság terén a more patrio gazdálkodásnak vége szakadt, ha már nem elég a földet örökölni, hogy valaki gazda legyen, mert szakképzettséget követel az élet s a kérélhetlen verseny, akkor kétszeresen ugyan ez a gazdasági

egyesületek titkárainál, akik vezetni, irányítani, tanítani hivatottak abban a körben, melynek gazdasági ügyeinek gondozása reájuk bízott.

Sok birtok nem cserélt volna gazdát, ha a szakképzettség a mezőgazdaság terén is abban a tiszteletben és gyakorlati méltóságban részesült volna, mint részesül a szakértelem más pályákon.

Különösen hangsúlyozom a szakképzettség követelményét, bár ez most, amidőn a szakképzettség a gazdatiszti pályán már törvényileg van szankcionálva, pleonazmusnak látszik.

És még sem az. Ameddig oly pályázati felhívásokat tesznek közzé gazdasági egyesületek, hogy elméleti képzettséggel bírók előnyben részesíttetnek, vagy hogy a pályázók lehetőleg mezőgazdasági tanintézetet végzettek legyenek, addig igenis helyén való még mindig az elméleti szakképzettség követelése, propagálása.

Ugyan, ha e pályázati hirdetményeket a művelt nyugat gazdája olvasná, vajjon micsoda véleményével volna ami gazdasági képzettségünk tekintetében?

Bizonnyal azt hinné, hogy nálunk az elméletileg is képzett gazdasági szakegyén oly kapós, hogy még a gazdasági egyesületi titkári állásokra sem lehet mindég elméletileg képzett szakerőt megnyerni, vagy hogy oly ritka nálunk az ily egyén mint — a fehér holló.

Nos jól tudjuk, hogy nem ez a helyzet. Sajnos, van bizony nálunk szakképzett egyén elég, aki ép azért nem tud szakképzettségének megfelelő álláshoz jutni, mert a pályázat első és feltétlen feltételét az elméleti szakképzettség, tehát valamely

Londoni rézjegyzéshez alkalmazkodva a mai naptól visszavonásig

LESZÁLLITOTTUK

a vegytiszta aussigi és „Hungária“ rézgálicznak árát

nagyobb mennyiség vételénél 64 koronára
kisebb " " 65 "

100 kgr.-ként ab budapesti raktárunk

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE“ Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

Mai számunk 20 oldal.

gazdasági tanintézet elvégzése még a gazdasági egyesületi titkári állások betöltésénél sem képezi.

Egy végzetes hibája volna a gazdasági egyesületek körében megindult szervezkedésnek, ha az egyesületi adminisztráció élére nem oly egyének kerülnek, akik munkaképessége és szakértelme kellő biztosítékot nyújt az egyletekre háruló feladatuk megoldására. Mert a kellő szak-képzettséget nélkülöző titkárok legyenek különben bármily lelkes és tevékeny egyének, igen sokszor nem fogják tudni magukat kiismerni oly dolgokban, amelyekben pedig éppen ők nekik maguknak kellene irányítást gyakorolniok.

A jövőt a gazdasági kérdések fogják uralni. Az áruk és termények belföldi és nemzetközi forgalma átalakulás küszöbén áll. Az értékesítés szervezése a legközelebbi jövő feladata, mert ennek híján a gazda elbukik a versenyben. Egyszóval a termelés védelme, politikája csak úgy érvényesül a gyakorlatban, ha a gazdatársadalom szervezkedik, ha a gazdasági egyesületekben tömörül, ha kívánságait mint országos gazdaközvéleményt nemcsak kifejezésre juttatni, de annak a törvényhozásban is nyomatékot adni tud.

Reméljük, hogy a szövetség elnökének felhívása még nem hangzott el. Reméljük, hogy sok jobb sorsra érdemes gazdasági egyesületet készítet új tevékenységre a megyei gazdasági érdekelttség, mert még mindig kevesen vagyunk ahhoz, hogy a gazdatársadalomra háruló nagy feladatokkal megküzdhessünk, még mindig gyenge az erőnk az újáalakulás nehéz munkájához, amely agrárgazdasági és társadalmi életünket megtisztítani s új és egészséges alapokra fektetni hivatott.

R. Gy.

TÁRCZA.

A kivándorlásról.

(Gróf Mailath József-nek a Nemzeti Szövetség márciusi közgyűlésén tartott előadása.)

Ha közelebbről vizsgáljuk a népességnek egyik helyről a másikra való özőnlését, vagyis azon indító okokat, amelyek a szorosabb értelemben vett kivándorlást előmozdítják, azon következtetésre juthatunk, hogy a vándorlásoknál leggyakrabban azon viszonyok játszanak közre, melyek politikai, közigazdasági és társadalmi életünkben önkéntelenül, vagy céltudatosan képződnek.

És hogy a helyváltoztatások okainak kutatásában téves alapokra ne álljunk, a néptömeg mozgalmát ezen magasabb szempontokból kell szemügyre vennünk.

A civilizáció, a kultura haladása és terjedése a városokban, mozgósítja a falusi elemet a városok felé; mely jelenség ámbár gyengíti a falusi elemeket s ezért bizonyos tekintetben agályos, másrészt azonban mivel ezen beözlés által a városi elem felfrissül, megújodik — míg az ország határain túl nem terjed — nagy kárral nem jár.

A kivándorlási mozgalomnak természetes következménye az országok, sőt világrészek egymásközi viszonyának átalakulása, fejlődése. Ma az egyes országok nem külön elszigetelt csoportok, az érintkezés a posta, távirat, telefon s a közlekedési eszközök tökéletessége foly-

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Apróságok az állattenyésztés köréből.

(A yorkshirei és berkshirei sertés terfoglalása a dunamenti tartományokban. — Poroszország állattelészása. — Mennyi hus fogy Berlinben? — Különböző lovak csontjának keménysége. — A borzderes vagy a tarka marha szaporodike Svájcban.)

Több ízben foglalkoztam a lapok hasábjain a mangalicza sertés javításának kérdésével, amennyiben nekem legalább meggyőződésem, hogy e sertésnek különösen szaporasága oly csekély, hogy e miatt a mai hőva-tovább belterjesebbé váló gazdasági viszonyok mellett elegendő jövedelmét nem adhat, s ez az oka, hogy az angol kultur sertések a mangalicza rovasára rohamosan hódítanak tért. E czél elérésére a többek között alkalmas eszköznek találok a yorkshireivel való csepevér keresztezést is. Szinte félve mondtam ezt ki először ezelőtti két vagy három évvel, mert jól tudom, hogy az efféle felforgató javaslatok, amelyek rég megszokott utakra új ösvényre kívánják terelni a gazdaközönséget, nagyon sok helyt nem fogadtatnak tetszéssel. Ez alkalommal is, bár akadtak a kik ez eszme fontosságát lefogva javaslatom követőjéül szegődtek, akadtak olyanok is, a kik nem tetszésüknek elég hangosan adtak kifejezést, s megvádoltak azzal is, hogy félvezetem a magyar gazdaközönséget, téves tanokat hirdetek. Eppen ebben a pillanatban nagy elégtételül szolgál a Deutsche Landwirtschaftliche Thierzucht f. évi II-ik számának „Die Schweinezucht in den Donauländer stb.” című közleménye, a mely szerint a dunamenti fejedelemségekben, Bulgáriában, különösen pedig Oláhországban a mangalicza sertést yorkshireivel a legjobb eredménnyel keresztezik. A közlemény — kivonatolva — következőleg hangzik. A dunamenti tartományokban ezelőtti mintegy 50 évvel kezdett tért foglalni a Szerbiából kikerült mangalicza sertés, s egyik másik országban csaknem teljesen kiszorította az ott eredetileg honos sertéseket. Ujabb időben hogy ez a jellegzetes zsirsertés más ezélokra is alkalmatossá tétessék, foglalkozni kezdtek az eszmével, hogy kultur sertésekkel, nevezete-

sen yorkshirei és berkshirei sertéssel javítsanak meg. A bécsi gazdasági egyesület ajándékára először Bulgária részére szerzettettek be yorkshirei és berkshirei sertések Hanoverából, amelyek azonban testileg kisebbek voltak, hogysen a Bulgáriában honos, még mangaliczával sem javított nagytestű sertések befederzésére használhatók lettek volna. Egészen másként áll a dolog Romániában, ahol az ugyancsak Németországból hozott tenyésztésanyag nagyon szépen diszlik s úgy a fejlődés gyorsaságát, mint a szaporaság nagyságát illetőleg teljesen kielégítő eredményeket szolgáltatott mindenütt ott, ahol a téli matacoztatás idejére kellően zárt és elegendő meleg istálló állott rendelkezésre. A hazai mintagazdaság vezetősége (Moldva) legutóbbi értesítőjében oda nyilatkozik: „Reméljük, hogy e hasznos hajtó sertés — t. i. a yorkshirei — rövid idő múlva egész Moldvában el fog terjedni, oly nagy iránta a kereslet”. Még jobb eredmények értenek el a yorkshirei mangalicza keresztezéssel, mint a tiszta yorkshireiekkel, mert e keresztezési termékek ellentállók a tisztavérűeknek, gyorsabban fejlődnek, szaporábbak, husosabbak a mangaliczánál. A Romániában eredetileg honos sertések javítására is igen kiterjedten s a legjobb eredménnyel használtatik a yorkshirei.

Mindezekből az tűnik ki tehát, hogy addig, amíg mi csak javaslatunk s ezen javaslatunkért téves tanok hirdetőjének leszünk megtülvázva, addig a keleti államok, a melyek gazdasági intelligencia és kultura tekintetében jóval mögöttünk vannak, már végre is hajtották a legjobb eredménnyel azt, amit mi csak ezután fogunk végrehajtani. A mai haladó korban, a midőn napról-napra szemléletmást tökéletesből minden, az hirdető téves tant, aki a mangalicza sertést szaporábbá, gyorsabban fejlődővé akarja tenni, vagy az, aki azt mondja, hagyjuk azt a szaporaságot olyannak, amilyen, ne bolygassuk a fejlődését sem, mert most is gyorsabban fejlődik, mint ahogy kellene. Am döntőn az ország intelligens gazdaközönsége.

Poroszországban 1900 évi december 1-én eszközölt állatszámolás eredményei a következőkben ösmertethetők: Szarvasmarha 10.865.296 db számláltatott az 1897-iki 10.552.672 dbbal szemben. Az összes szaporulat tehát 97-től 900-ig 312.624 db, vagyis évente 0.99%, holott az

régebben habár Ausztria szomszédsága igen sok magyart vonzott a nyugati megyékből; Dunántulról Szlavónia felé is folytonosan tart a kivándorlás, sőt emelkedőben van, a Balkán államok felé is mindinkább növekszik ez; mégis a kivándorlási irányok közt a legjelentékenyebb és a legtöbb aggodalomra ad okot az Amerikába való kivándorlás.

Vannak egyes országok, honnan mint pl. Olaszországból 1895—98-ig 600.000 ember vándorolt ki, tehát sokkal több mint mi tölünk, de ezek közül sokan, így 1898-ban is körülbelül 73.000-en tértek vissza oly vagyonnal, hogy most régi hazájukban újra boldogok. Mi tölünk 25 év alatt 500.000 ember vándorolt ki, a mi nekünk bizony — mint a kik kis nemzet vagyunk — érzékeny veszteség. Azután az, hogy a kik tölünk kimennek, azok legnagyobb része vagy egyáltalán nem tér vissza, vagy ha vissza is jön, azért pénzt, vagyont nem hoz magával.

Nálunk a kivándorlásnak tehát ma még minden téren csak káros hatása mutatkozik, falunk elnéptelenednek, a munkáshiány sok helyütt a mezőgazdaságot válsággal fenyegeti; a csuládi állapotokat megváltoztatja. A felnőtt korosztályok erősen apadnak, kevesebb az esketés és születés, kevesebb a fiatal ember s a törvénytelen gyermekek száma megszorodott.

Azon okok, a melyek a népet kivándorlásra készítik, két főcsoportba sorolhatók, u. m. vonzó és taszító okok. Vonzó az, a melyek őt öntudatlanul megragadják és arra

*) Belgiumban egy □ kilométerre esik 226, Hollandiában 154, Olaszországban 110, Németországban 97, Ausztriában 84, Franciaországban 73 lakos.

1892-97-iki évekre 1.38% szaporulat esett. A szaporulat — eltekintve Berlintől, ahol 52.02% tett ki — legnagyobb volt Nyugat-Poroszországban 5.85%, Sziléziában ellenben 0.21% apadás mutatkozott. A juhok száma 1873-ban 19.666.794, 1897-ben 7.859.096, 1900-ban 6.989.430 volt. Az utóbbi időszakban az évi apadás 3.69%, az előbbi időszakban 4.45% volt. Apadás az összes kerületekben mutatkozott: legesekélyebb 6.07%, Schleswig-Holsteinban, legnagyobb 22.04% Hessen-Nassanban. A sertéslétszám ellenben igen esekély szaporodást mutatott. 1873-ban volt 4.294.926 db, 1897-ben 9.390.231, 1900-ban 10.954.002 db. Az utóbbi időszakban 5.54%, az előbbi időszakban 4.31% volt az évi szaporulat. Legjelentékenyebb 26.56% a szaporulat Schleswig-Holsteinban. Mig tehát 1873-ban felannyi sertés sem volt mint szarvasmarha, ma a sertések száma nagyobb mint a szarvasmarháké.

Berlin husfogyasztását érdekes ösmernünk azért, mert e statisztikai adatokból kitérünk az is, hogy még egy ilyen nagyvárosban is, ahol a lakosság mégis csak inkább van a hus fogyasztásához szokva, mint a falusi lakosság, a fejenként elfogyasztott húsmennyiség évről-évre fokozódik. 1899-900-ban elfogyasztott Berlinben 50.768.635 kiló marhahús, 68.356.632 kiló sertéshús, 11.632.940 kiló borjúhús, 9.053.587 kiló juhús, 2.261.350 kiló lóhús, 8.000.000 kiló kívülről behozott hús- és kolbász- nemű; elfogyasztott tehát összesen 156.879.971 kiló hús, az előző évi fogyasztással szemben 12 millióval, vagyis 8.5% több, holott a lakosság ezen idő alatt csak 2.5%-al szaporodott. Ezen nagymennyiségű hús előteremtése czéljából levágott 232.458 db szarvasmarha, 921.230 db sertés, 177.347 db borjú, 566.788 db juh, vagyis az előző évéhez mérten több 9.388 db szarvasmarhával, ami nem áll arányban az ország szarvasmarhaállományának esekély szaporodásával, továbbá 9.025 db sertéssel, 1723 db borjuval és 3991 db juhval. A levágott szarvasmarhák értéke 59 millió, a sertéseké 73 millió, a borjúké 12 millió, a juhoké 12 millió, az összes állatok értéke tehát 156 millió márká volt az előző évi 148 millió márkával szemben.

Általánosan elterjedt nézet, hogy az angol telivér lónak s vele együtt egyéb szilárd szervezetű, keleti származású lónak keményebb,

ellentállóbb esontja van, mint a nyugati származású, petyhüdt szervezetű lovaknak. E kérdést tanulmányozandó, Hoffmann stuttgarti tanár különböző lovakról származó csontok keménységét s ellentáloképeségét hidraulikus sajtó segítségével igyekezett megállapítani. Ezen sajtó segítségével egészen jól meg tudta állapítani, hogy minden ló csontvázában legkeményebb a hátsó szárcsont s hogy öregebb lovak csontja sokkalta keményebb, mint a fiatalabbaké, a keleti és nyugati lovak csontjainak keménysége között azonban semminemű különbséget sem volt képes felfedezni. Ugyálszik tehát, hogy a jelzett feltevés alappal sem bír.

Svájcznak szarvasmarhaállománya 1.306.696 darab; ebből 761.381 drb tarka, 510.400 drb borzderes, a maradék 34.915 drb többnyire ösmeretlen származású. 1886-tól 1896-ig a borzderesek száma szaporodott 3.42%-al, a tarkáké pedig 8.77%-al.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Cserháti Sándor.

Az angyalfü.

A tavasz közeledtével helyén levőnek látom a természetők figyelmét az angyalfü (archangelica officinalis) termesztésére felhívni. Az ernyősökhoz tartozó e növény úgy a gyógyászatban, mint a likörgyártásban s a háztartásban a legszeleesebb körben alkalmaztatik. Következőképpen nemesak kerti, hanem holdszámra történő gazdasági művelése is kifizeti magát, amint azt a csári (Nyitramégye) gyógyfütermesztő plébános oly meggyőzően tudja bebizonyítani.

Az északi földgömb hegyes vidékén vagy 30 féleségét ismerik, mi azonban csak a fentebbről szólunk, mely kerti művelést igényel s arról fogunk szólni, mely hegyes-dombos vidékünkön vadon is mindenfelé előfordul. Ez az archangelica silvestris (vad-angyalfü) mely a cserzők nélkülözhetetlen anyaga.

Az előbbennek eredeti hazája Svájc és Észak-Európa s Agnellé véleménye szerint kitünően beválnék hazánk dombos, mely, termékeny öntözhető vidékén. Ezen élő növény jól türi változatosságban gazdag éghajlatunkat s termesztésével oly hasznos biztosítana, mely bőségesen fedezhetné az 50 kros napszámot.

A közterhek gombamódra való növekedése, a gépek terjedése, mindmegannyi a földmivelő nép megélhetését szorítja meg. Ez és vidékenkint a nagybirtokok is befolyással vannak a kivándorlásra.

A mezőgazdálkodásnak ma már nincs meg az a becsé, mi régen volt. Az egyszerű falusi élet, a fáradság sokaknak már nem izlik s ezért van az, hogy egy-két iskolára városba adott, vagy a katonasághól kikerült gyermekek, fiatal emberek sokszor vissza sem akarnak térni falujukba, mert látták és megszokták a városi kényelmet, szórakozást.

A falusi iskolák tanítási rendszere sem olyan, mint a milyennek lenni kéne. Sok mindenre tanítják ott a gyermeket, csak éppen arra nem, a minek, mint földműves vagy iparos egykor hasznát vehetné.

A hatóságok nem törődnek a falu népével, nagyjából csak akkor érintkeznek vele, ha büntetni kell őket, vagy ha választások vannak; nincs aki ingyen, vagy olcsó jogvédelmet adna a népnek s a tuldrága jogvédelem legtöbbször a szegény ember pusztulásának okozója. A közegészség is rendkívül rossz lábon áll minálunk, a gyermekhalandóság igen nagy. Azután szegények vagyunk s be kell vallanunk, hogy mi a népet nem vagyunk képesek úgy foglalkoztatni, hogy annak megélhetését egész éven át biztosíthassuk. Az aratás az egyedüli, a mikor nagy tömegnek kaphatnak munkát s bár akkor szerez is a munkás, mégsem annyi az, hogy abból egész évi szükségletét fedezni tudja. A napszámot is alacsonyok nálunk, Angliában pl.

Vastag, csöves szára az 1.20-2 m. magasságot is eléri. Apró illatos levelei eleinte zöldek, kicsiny ernyőbe foglalt virágai, melyek júliusban virágoznak az egész környéket betöltik illatukkal. Háromszöget képező (kicsiny) magvai hosszukásak s csiraképeségüket már az első év után elvesztik, a magbevásárlásnál tehát óvatosak legyünk! Sok felé elágazó bütykös gyökérzete szürke, vastag. Mint említém oly növény ez, melynek minden része valamire felhasználható. A zsenge szárat s a levélszárat a ezukrászok keresik, a francziák avval készítik angyalka ratáfijokat (pálinka), a chartreuse gyártásánál meg éppen nem nélkülözhető e növény. Gyökérzete a gyógyászatban nyer sokféle alkalmazást. Csapó József „Virágos kert”-jében azt mondja róla, hogy a has s a mellbajosoknál, a pestis ellen, megbecsülhetetlen orvosság. A magvak főleg likörgyárosok által keresettek, holott a levelek s virágok aromatikussá olaj előállítására alkalmasak. Az illó olajt a gyógyszerárakban is sokféle alakban használják. Nansen említette, hogy az angyalfü még a lappok s samoyedoknak is becses növénye, amennyiben szárat halukkal főzik — az pótolván náluk a paprikát. Marseilleban még ma is mutogatnak egy házat, melyben 1759-ben meghalt a 121 éves Annibal Caméaux, ki arról volt nevezetes, hogy élete utolsó napjáig rágt a általa kedvelt angelika-gyökeret!

Szaporítása mag utján történik, melyet márcziusban kell hidegágyban elvetni, de ne fedjük be vastag földtakaróval, mert a mélyen alátemetett mag nem kel ki. Elég az egy cm.-es takaró.

A vetést gyakran kell öntözni. Április hónapban az angyalfü rászik már állandó napos helyükre pikirozhatók, olyformán, hogy a tő s a sortávolság 80 cm-nyi legyen. A további gondosság aztán abból áll, hogy a növényt kapálgatjuk, a gaztól tisztán tartjuk s ha nagyon száraz az időjárás, rendszer öntözésben részesítjük. Aratása június vége felé veszi kezdetét, midőn is a földszínen az összes hájtások levágnak — kivéve a középsőt — de virágzásra azt sem juttatjuk.

A legszebb tövek magnyerés czéljából hagyatnak meg.

A mag augusztusban érik. Élő növény lévén, az angyalka több mint tíz évig is vegetál, csakhogy a 4-, 5-, 6-ik év után már

a napszámos munkás egy hét alatt keres annyit, mint nálunk két hét alatt, ezen és a fentebb elmondott körülmények között tehát nem lehet esodálnunk azt, ha annyian elhagynak bennünket és máshol keresik boldogulásukat.

Az a kérdés most már, hogy mit kellene tennünk a kivándorlás szabályozására.

Az általános elszegényedés, nyomasztó gazdasági viszonyok itthon, s az idegenben könnyen elérni vélt jó mód — a szocializmus tanainak fejlesztéséhez jó tápanyag. Ez adja az alkalmat az izgatásra s a tömegék félrevezetésére. Azt a vágyat kell tehát higgadt, következetes szocialreformokkal enyhíteni, a mely már-már lázzá fajult s a melyet a jobb sors után érez a nép. Csak enyhíteni, de megszüntetni nem.

A kivándorlást erőszakkal meggátolni nem lehet, nem is szabad, mert ez által csak még ingerelnék a népet a kivándorlásra. Van rá példa, hogy a mikor az utlevelek kiadását megszorították, az a tévhit terjedt el a népnél, hogy azért nem akarják az urak a szegény embert kiereszteni, mert ott jobb sorsa, jobb dolga lehetne.

A helytelen birtokeloszlás, a birtok minimum hiánya, a falusi tűzhely védtelen volta, sok helyen az alacsony munkabérek, a népek elhagyottsága, a szeszitalok, különösen a pálinka kimérésének nagy megkönnyítése, az ügynökök csábítása, de főként az, hogy a népek nincs állandó keresete, azok az okok, a melyeket megszüntetnünk, vagy legalább eltávolítanunk kellene. De ezek eltávolítása, illetve

...ssel javitassa...
...let ajánlatára...
...be yorkshirei...
...ból, amelyek...
...hogyszem a...
...zával sem ja...
...sére használ...
...ant áll a dolog...
...Németország...
...szépen díszlik...
...a szaporaság...
...eredménye...
...a téli...
...és elegend...
...zésére. A laza...
...a) legutóbbi...
...méljük, hogy...
...yorkshirei...
...el fog ter...
...Még jobb...
...mangalicza...
...reikkel, mert...
...ak a tiszta...
...szaporábbak...
...Romániában...
...a is igen ki...
...használtak

...t, hogy addig...
...avaslatunkért...
...nk megtitu...
...helyek gazda...
...tetében jóval...
...ajtották a leg...
...esak ezután...
...korban, a...
...tökéletesbül...
...a mangalicza...
...födővé akarja...
...gyjuk azt a...
...bolygassuk...
...orszában fej...
...döntson az

...zeraber 1-én...
...a következő...
...a 10.865.296...
...52.672 dbbal...
...97-től 900-ig...
...%, holott az

...edsága igen...
...megyékől...
...nosan tart a...
...an, a Balkán...
...nk ez; mégis...
...entékenyebb...
...z Amerikába

...man mint pl...
...000 ember...
...at mi fölünk...
...is körülbelül...
...onnal, hogy...
...k. Mi fölünk...
...olt ki, a mi...
...kis nemzet...
...Azután az...
...azok legna...
...tér vissza...
...vagyont nem

...t ma még...
...mutatkozik...
...ány sok...
...főlegéti...
...A felnött...
...évesebb az...
...z ember s...
...megszapo...

...kivándor...
...soromatok...
...zók azok, a...
...k és arra

gyenge termést nyújt, épen azért legtanácsosabb már a 3-ik év után egy új táblát beállítani. A gyökerek csak a második évben ásandók, midőn már megerősödtek. Ezt sietendő az első évben a virágzatot részben le kell csipkedni. Az osztrák parasztek főleg *Kneipp* páter tanácsára kezdték természetesen, kirajjott, hogy többi gyógyhatása közül, főleg a felfuódott marhanak képezi hathatós gyógyszerét e növény gyökerének főzetje.

Az angyalfü különböző termékét nálunk aránylag véve rosszul fizetik — métermázsájáért átlag csak 34—40 frtot kap a gazda: — de hát senki előtt sines az ut elzárva, hogy külföldi lapokban hirdesse árúját s azt fogja látni, hogy a gyökéretért 45—50 frtot, a szárákért, levelekért (nyers) 25—30 frtot s a magjáért 75—80 frtot kap métermázsánként!

Nálunk a napszám, viszonyítva azt a külföldihez félannyiba kerül, következőkép a vám s a szállítási költség levonása után is szép haszna marad a természetnek.

Térjünk rá arra, hogy a különböző terméket miként teszi piaczképpé a természet.

Ha magját akarjuk fogni, vágjuk le az ernyőket érésük idején, tehát augusztus hónapban s vízátlan ponyva fölött, verjük ki belőlük a magot s aztán eresztjük át a mag finomságának megfelelő szitán. Ezután száraz, szellős padlason raktározhatjuk el, akárcsak a mákot. 100 grammban 15.000 mag foglaltatik 200 grammnyi mag egy hektárnyi terület beültetésére elégséges palántát ad. A francia likörgyárosok 100 grammért szívesen fizetnek 2 francot — 2 frc 20 centimot.

A jól látható gyökerek tavasszal szednek. Ne várjuk meg míg sok levelet hajtott a növény s a gyökérszedés lehetőleg szép idő mellett eszközöltessek.

Mossuk meg a gyökereket a földes alkatrésztől, de ez a művelet gyorsan történjék, nehogy a gyökerek áztatva legyenek s aztán vágjuk fel azokat mintegy 30 cmnyi darabokra, fűzzük fonatra s már most fűtött, száraz, kellően szellőztetett helyiségben, vagy a falon függve, avagy zsákváson állványon addig hagyjuk száradni, míg egészen megkeményednek. Kinek erre külön szárítóhelyisége nincs az banya-

kemence mellett száríthat a szobában. Ámbar kitűnő az Agnelli-fele szárító-kemence, mely a szárítószoba közepén végig húzódó tapasztott kemence s annak föléje vannak helyezve egymásföle a zsákváson fenekü szárítótartányok. A nyitramegyei botanikus azokon szárítja gyökereit, leveleit, vagy szárait. A szoba hőmérséke 22—24 R°-os s kellően lévén szellőztetve (a gyógynövények szárításának ez a titka: A szárítóhelyiség meleg, száraz s szellős legyen hogy a növényrészből kipárolgó nedvesség szabadab lehessen). A kiszáritott gyökerek száraz helyen, pl. padlason zsákokba rakva évekig eltarthatók. A száraz s levelek ugyanily egyszerű kezelés mellett konzerválhatók, csak hogy mint említém a primitív eljárás mellett a szárákért aránylag a legkevesebbet fizetnek. Ezeket érdemes preparálni, hogy aztán a cukrárszoknál 3—4-szeres ár mellett legyenek eladhatók. Vágjuk a zenge szárákat is 30 cm. hosszúságu darabokra s mártjuk forró vízbe s hagyjuk ott míg megpuhulnak, megfehérednek. Ekkor kivesszük s lehámozzuk róla a háncsot, aztán hideg vízbe mártjuk, hol megkeményedik. Ezután tűz mellé állított 10° sűrűségű cukorszörpbe tesszük s amint az forrni kezd, a szárákat kivesszük belőle s egy teknőbe helyezük, a szörpöt meg reáöntjük s úgy hagyjuk 24 óráig. Ezután leöntjük róla a szörpöt s tűz mellett oly sűrűn forraljuk meg, hogy gummi arabicum módjára nyulós legyen. Midőn egészen puhák, a tűzhely fölé helyezett szárítón cukorporral jól behintjük s tökéletesen kiszáritjuk. 1½ kiló nyers szárból 1 kgr. főt konzervált szár nyerhető, melyet külföldön 3—5 frankjával fizetnek kilónként.

Az ügyes gazdaaszony ily módon játszva kereshet meg egy pár száz forintot.

Az elmondottak után látható, hogy az angyalfü természetése kifizeti magát akár magját, akár gyökerét vagy szárákat adjuk is el.

Igali Szvetó:ár.

megszüntetése, nemcsak nehéz dolog, de sok idők kérdése s csak úgy volna lehetséges, ha mi magyarok egész életünket, szokásainkat megváltoztatnánk s főleg ha többet dolgoznánk és kevesebbet költenénk.

Amit tennünk kell s amit tehetünk, az első sorban a nép tanítása, támogatása és segítése volna. A kivándorlók zöme ugys főleg a legműveletlenebb elemekből kerülnek ki. Ezeket kell tehát fölvilágosítanunk, megmutatván nekik a bizonytalanságot, amely őt az idegenben várja. Ugy a társadalomnak, mint az államhatalomnak arra kellene törekednie, hogy az idegenben lévő honfitársainkkal minél jobban érezzük azt, hogy egy hazának gyermekei vagyunk. Visszatartani, azt, aki ki akar vándorolni, nem kell, nem is lehet sem az államnak, sem egyeseknek az a célja, hogy ha valaki boldogulást keres, annak útját állja. Módokat és eszközöket kell találni arra, hogy a kivándorlottak kellő védelemben részesüljenek. Ismertetnünk kellene a kivándorlásra alkalmas államok és helyeket, a különféle utirányokat s azon tudnivalókat, amelyek az idegenben a szegény népek kalauzul szolgálhatnának. Röpiratok, füzetekbe kellene e tudnivalókat foglalni s ezeket kellően ismertetni, terjeszteni a nép közt, hogyha kimegy, megtudjon a maga lábán állni s ne legyen kiszolgáltatva a lelketlen esabitóknak, fosztogatóknak. Aki nálunk elhagyja szülőföldjét s szerencsét meg próbálni az idegenben, hogy magán és övéim segítsen, attól a pillanattól támogatás és irányítás nélkül van s

ki van téve a zsarolásoknak. Mennyi keserves lótas-futás, hiába való pénzköltés, időtöltésbe kerül nálunk, míg valaki utlevélt meg tudja kapni: pedig nekünk még becsülnünk kellene azt az embert, aki önmaga és családja javára lemond megszokott otthonáról és idegenbe utazik, hogy ott fáradjon és dolgozzon. Azért nekünk azon honfitársunkra, a ki kivándorol, nem neheztelnünk, hanem jólétének előmozdításáról kellene gondoskodnunk, mert az a szegény kivándorló nem boldogabb hazát, hanem csak könnyebb megélhetést keres.

Nemcsak azért vándorol ki a mi népünk, mert idehaza a lét feltételei oly rosszak, hanem azért is, mert másutt igen jók. Sokan boldognak az idegenben s ezt tudva alig lehet azon reményt táplálnunk, hogy a kivándorlást kicsinyes eszközökkel meggátolni lehessen: sőt előáll annak a szüksége, hogy a kivándorlási ügyet rendszeresen, törvényhozásilag kell szabályozni, a mit a bevándorlási ügygyel együtt lehetne rendezni.

Kellő intézkedések tétessenek arra nézve is, hogy a kivándorlók, ha bizonyos vagyonra tettek szert, hazájukba könnyen visszatérhessenek; azok pedig, a kik ott maradtak, lelkesek működése és kereskedelmi összeköttetések által az anyaországhoz fűzessenek.

Amerikai honfitársaink közül sokan betéteket eszközölnek a postatakarékpénztár útján, a melyet az amerikai közjegyzők takarékbetétekként való kezeléssel céljából Budapestre küldenek. 150000 koronát helyeztek el ily gyümölcsözőleg amerikai honfitársaink, a mely

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

A párisi nemzetközi takarmányozási kongresszus munkálatai.

V.

Vizdus takarmányok eltartása.

Ezen kérdés előadója Amman gazdasági mérnök volt, ki néhány takarmányozásra használható ipari hulladék szárításáról szólt.

Az ipari hulladékok közül takarmányozásra különösen a cukor-, szesz- és sörgyártási maradékok alkalmasak, bár ezek etetése sem ment bizonyos hátrányoktól. A legnagyobb hibájuk rengeteg víztartalmuk, mely szállítást megdrágítja és eltartásukat megnehezíti. Így p. o. a cukorgyártásnál visszamaradó, kiszajtoló répaszeletek még 90% vizet tartalmaznak, s ha azokat ily állapotban etetjük, az állatoknak bizonyos mennyiségű szénhidrátot kell elégetniök, hogy a fölös vizet eltávolítsák, az emésztés rosszabbodik s az állat ellentálló képessége csökken. Az adag tehát ne legyen túl nagy, s gondoskodnunk kell, hogy az állatok elegendő száraz abraktakarmányt kapjanak mellette. Ha a répaszeleteket besavanyítjuk, erjedés következtében 4—5 hónap alatt szárazanyaguknak körülbelül 20%-t elvesztik, mert a szénhidrátok és zsírok egyrésze eczet, vaj- és tejsavvá alakul, még a fehérjék a kevésbé tápláló amidovegyületekké alakulnak át. Ilyen répaszeletekkel etetett fejős tehének teje rosszízű és a takarmányból belekerült nagyszámu mikroorganizmus folytán igen könnyen romlik.

A répaszeletek csak a szárítás által válnak jól eltartható takarmánnyá, mely kis térfogatban az eddiginél jóval nagyobb tápértékkel bír és ezért a szállítási költségeit képes elviselni. A répaszeletek szárítását 1883-ban Németországban kísérelték meg legelőször, hol e célra nagyszámu készüléket szerkesztettek. 1877-ben a németbirodalmi cukorgyárosok szövetsége 15.000 márka díjat tűzött ki, a legjobb répaszeletszárító készülékre, mely díjat Büttner és Mayer nyerték el, kiknek szárítási rendszere azon alapszik, hogy a 83—90% vizet tartalmazó répaszeleteken alkalmasan berendezet

jelenség igen kedvező, mert minthogy köteleket alkot, a mely őket a hazához fűzi. Ez a módja a pénzelhelyezésnek mindenesetre megkönnyítendő volna, de sőt meg az is, hogy amerikai konzulatusaink, úgy, mint a hazai postahivatalok szintén hatalmaztassanak fel a magyar postatakarékpénztár számára való betétek elfogadására.

Azon irányelvek és teendők, a melyeket a kivándorlás kérdésének tárgyalásán szem előtt kellene tartani, a következők volnának.

1. A kivándorlót, ha ki akar vándorolni, nem lehet, nem szabad, sőt nincs is jogunkban visszatartani, de irányítani, támogatni, utmutatással kell ellátni, míg célját az idegenben el nem érte.

2. A kivándorlót továbbra is meg kell a magyar nemzet számára tartani, hogy nyelvét el ne feledje, vallását el ne hagyja. Elő kell segíteni, hogy a külföldön iskolákat állíthasson, magyar tankönyvei és papjai legyenek s az amerikai magyar lapokkal folytonos összeköttetést kellene létesíteni a magyar lapoknak.

3. Ha a kivándorló haza akar jönni, legyen jó, avagy rossz sorsban, minden telhető módon meg kell könnyíteni hazajövetelét. És itt az államhatalomnak kellene áldozatokat hozni a honossági törvények megváltoztatásával, kivándorlási képviselői ügynökségek felállításával és avval, hogyha szükséges uti költséggel és ha haza jönnek munkával lássa el azokat, akik mindenükből ki vannak fosztva.

kamrá
nak á
mazás
szert,
sedés
szele
ket. A
meger
tessün
etetés
szárit
kikerü
száral
szénf
ritott
az elj
magya
drága.
A ned
közti
adódn

V
N
N
Z
N
H

maz.
messz
gyárba
moslé
vize
az en
szűrő
mindig
át elta
tas tes
készül
és a
legkül
és ken
Az els
forgó
és am
letes
a hen
egy
henger
mas k
gyártá
hossz
összet

Viz...
Hamu
Fehérj
Nyers
Nitrog
von
Zsírok

a Don
forgat
apró
hullan
van e
melyb
köttet
mely
doskod
méter
ként
alatt,
szárit
gyakra
lata e
tartalm

kamrákban körülbelül 600 foku légáramot szivattak át. Ezen magas hőmérsékű légáram alkalmazása jellemzi a *Bütter és Mayer*-féle rendszert, melynek főelőnye abban áll, hogy szeneledés elkerülésével gyorsan szárítja a répaszeleteket, meghagyva nekik vízszivóképességüket. A szárított répaszeletek vízszivóképessége megengedi, hogy különböző víztartalmat vétessünk fel velük a szerint, a mint azokat etetésre vagy hizlalásra használjuk. A leirt szárítási eljárás segítségével a diffúzörökből kikerülő szeletek sulyuknak körülbelül 10 százaléka redukáltnak, mi persze nagy szénfogyasztással jár, átlag 1000 gramm szárított répaszeletre 1100 gr. szén szükséges, mi az eljárással egybekötött hőveszteségekben leli magyarázatát. Oly országokban, ahol a szén drága, ezen eljárás nem igen lesz alkalmazható. A nedves és szárított répaszeletek összetételei közti különbségek a következő két elemzésből adódnak ki:

	Nedves répaszelet %	Szárított répaszelet %
Víz	89.71	10.44
Nitrogéntartalmú anyagok	0.89	6.66
Nitrogénmentes vonatanyagok	6.68	61.13
Zsírok	0.28	0.98
Nyers rost	1.90	17.01
Hamu	0.54	3.78

A szeszgyári moslék is több vizet tartalmaz, semhogy nedves állapotban a gyártól messzebb fekvő helyekre szállíthatók. A cukorgyárban használatos szűrős ajtók segítségével a moslék víztartalmát csökkenthetjük, 55% vizet tartalmazó pogácsákat előállítva, csakhogy az enyves anyagok csakhamar megakasztják a szűrők működését, s az említett víztartalom még mindig nagy arra, hogy a moslék hosszabb időn át eltartható volna. Jól eltarthatóvá csak a szárítás teszi a mosléket. A szárításra főképen két készülék lesz használva: a *Vendeth-Elleberger* és a *Donard-Boulet*-féle szárító, melyekkel a legkülönbözőbb anyagok, mint pl. a szesz- és sör- és keményítőgyári maradékok stb. száríthatók. Az első készülék két üres, ellentett irányban forgó hengerből áll, melyekbe gőz lesz bocsajtva és amelyek közé ejtetik be vékony és egyenletes rétegekben a szárítandó anyag. Az anyag a hengerekre tapadva, ezekkel körülforog és egy menet elegendő a megszáritására; a hengerek tetejére kerülő szárazanyagot alkalmas készülékek továbbítják. A szesz- és sör- gyártási maradékokat gyakran maltin név alatt hozzák forgalomba s ezek a következő nyers összetétellel bírnak (%):

	Sörtörköly		Kukoriczamoslék	
	nedves	száraz	nedves	száraz
Víz	76.60	10.73	90.60	11.12
Hamu	1.20	4.64	0.40	6.50
Fehérje	4.90	24.38	1.80	21.44
Nyers rost	5.20	13.99	1.00	10.54
Nitrogénmentes vonatanyagok	11.00	39.33	5.20	38.96
Zsírok	1.10	6.93	1.00	11.44

A légritkított tér felhasználásán alapszik a *Donard-Boulet*-féle készülék, mely egy nagy forgatható hengerből áll, melybe a sajtolt és apró darabokra vágott moslékpogácsák behullanak. A hengerben nagyszámú vízszintes eső van elhelyezve, melyekbe gőz lesz vezetve s melyek nagy fűtőfelületet képeznek. A henger, melybe 2500 kg. anyag lesz beletéve, összeköttetésben áll egy szivó- és nyomószivattyúval, mely a lecsapódott vizgőzt eltávolítja és gondoskodik, hogy a hengerben legfeljebb 40 milliméter higanynyomás legyen. A henger perccenként három fordulatot tesz s negyedfél óra alatt, miközben 156 kilogramm szén fogy, a szárítás befejeződik. A szárított anyag, melyből gyakran takarmányozási célokra való használatára előtt még az olaj lesz kivonva, 15% vizet tartalmaz. A gazdának rendelkezésre álló olaj-

mentes szárított moslék összetétele szárazanyagra vonatkoztatva a következő:

Nitrogéntartalmú anyag	46.8%
Egyéb szerves vegyület	47.8
Olaj	0.5
Hamu	4.9

Ezen összetételből látszik, hogy a szárított moslék már alig tartalmaz zsírt. Ha sok zsírt vagy olajat tartalmazó mosléket szárítunk, akkor a hőmérséklet addig kell fokoznunk, míg a dextrinek karamelizálódnak, mert a karamel az idővel fellépő avas szagot, melyet az állat nem tűr el, elfedi.

Főképpen sörgyártási törkölyök szárítására szolgál még a Dortmundban készülő *Hecking*-féle készülék, mely egy belső, gőzzel fűthető, forgatható és egy külső rögzített hengerből áll. A maradékok folytonos kavarási közben haladnak át a belső és azután a külső hengeren, miközben megszáradnak. Ezen készüléket alkalmazzák Németországban az összes nagy sörfőző városokban, de más országokban is használják.

A legkülönbözőbb anyagok szárítására szolgál a *Cummer*-féle készülék is. Ez egy befalazott hengerből áll, melybe kívülről meleg gázok és levegő keveréke szivatik, a szárítandó anyag pedig a hengeren keresztül menet megszárad.

Marlet az ipari maradékok szárítására nézve megjegyzi, hogy az jelenleg még annyira kerül, hogy a gazda nem viselheti annak költségeit. Delft-ben évenként 3 millió kilogramm száraz mosléket állítottak elő, de a szárítást a költségek miatt abba kellett hagyni. A szárított anyag értéke rendkívül függ a feldolgozott anyagoktól. A szeszgyártás céljából rosszabb minőségű anyag is feldolgozható, de a takarmányozásnál ily anyagok már igen káros hatásuk lehetnek. Véleménye szerint egyelőre az oleosó nedves mosléket kell etetni, mely koncentrált takarmányokkal keverve igen kitűnő anyag. Oleosó szénárak mellett, s a szárítási eljárások tökéletesítése után azonban kétségtelen, hogy a szárított moslékek is nagy szerepet fognak játszani a takarmányozásban.

Mallèvre tapasztalatai szerint a lovak szívesen eszik a maltint, míg a szarvasmarhák és juhok nem eszik meg azt rendszeren, első nap elfogadják, következő nap már nem eszik azt, harmadnap megint megesszik. Együtt felemlíti Kellner vizsgálatait, melyek szerint a szárítás módja nagy befolyást gyakorol a tápláló hatásra, mely rossz szárítás esetén súlyos lehet.

Báró *Peers* a zöldtakarmányok eltartásáról, nevezetesen ezek kazalozásáról szól.

A kazalozást, mely a mi zombolyázásunkkal csaknem azonos és melyet a szabadban végez, olyképpen szabályozza, hogy a kazal hőmérséklete 58–65° között legyen, mert csak ily módon éri el, hogy a szénája édes lesz, mire különös súlyt fektet. Mielőtt u. i. a kazal hőmérséke 65 fok fölé emelkedik, összenyomatja azt a rakott kazalt rétegenként emeli több napon át, de úgy, hogy egy-egy réteg az 1.5 méter nem haladja meg mert különben 55 fok alá süllyedne a hőmérsék.

A fűvet kazalozás közben lovakkal tapasztatja; a kazalok 22 méter hosszúak, 10 méter szélesek és körülbelül 7 méter magasak, de állás közben besüppednek 2.7 méter magasságig. Ha a legfelsőbb rétegben is eléri a 65°-ot, a kazalt befedi kövel, földdel telerakott zsákokkal vagy kosarakkal, gyeppel stb. Ily módon 1000 kilogramm fűből 660 kilogramm szénát kap, a sulykülömbözöt a különböző veszteségek-ből és vízből adódik ki. A kazalból kifolyó viz sok nitrogéntartalmú anyagot old ki a fűből, az erjedés folytán pedig főképpen szénsavból álló gázok szállnak el. Nagy veszteség lép továbbá fel a kazal szélén is. Ily módon való kazalozást kis gazdáknak is ajánlja.

A tárgyhoz hozzászólvá *Mir* egy Norvégiából származó szénaszárítási eljárást ismertet, melyet már néhány francia gazda is alkalmaz. A fű, illetőleg a szárítandó zöldtakarmány egy szét-szedhető, több emeletből álló állványon lesz ki-

terítve s megforgatás nélkül megszárad. Az állvány 2.50–3 cm. hosszú, könnyű, lehetőleg fenyőfából készült oszlopokból áll, melyek csucsban végződnek, hogy a földre könnyen leverhetők legyenek, oldalt pedig csap körül forgatható deszkákkal vannak ellátva, melyek fel és lehajthatók és egy peczek segítségével rögzíthetők. A terméshöz képest hektáronként 60–80 ily oszlop szükségeltetik. A szárítás ezen módjának megvan azon előnye is, hogy az eső nem hatolhat az egyes emeleteken kiterített termés belsejébe. Ami az édes vagy savanyú szénakészítés előnyösebb voltát illeti, erre nézve nem állíthatja, hogy takarmányozás szempontjából a kettő között különbség volna, egyedül tehenek etetésénél fordul elő, hogy ezek teje a savanyú szénától szagot kap. Az édes szénának két előnye van a savanyú fölé, t. i. sokkal kellemesebb szaga és sokkal könnyebben készíthető, hisz csak arra kell ügyelni, hogy a hőmérsék elég magasra emelkedjék, miáltal valószínűleg tökéremennek azon bakteriumok, melyek alacsonyabb hőmérsékelnél a széna megsavanyodását okozzák. A kazalozásnál, illetőleg a vermelésnél a kifolyó víz okozta veszteség elkerülhető, ha a kérdéses anyagokat szecsakával, vagy rossz minőségű szénával keverve rakjuk el, a mi igen korán kaszált és nagyon nedves fűnél különösen előnyös. De a szénakazaloknak minden különösebb kezelése, úgy pl. só belekeverés fölösleges. Említésre méltónak tartja egy gazdatársánál látott azon eljárást, mely abban áll, hogy a burgonya az utolsó kaszálása löherével vagy egy más zöld takarmánnyal vermeltetik el, miáltal a burgonya 60–70°-nál történő főzésnek megfelelően alakul át és könnyebben emészthetővé válik.

Marlet a takarmányok eltartása tekintetében megjegyzi, hogy Hollandiában csak akkor alkalmazzák a takarmányok elvermelését, ha a körülmények olyanok, hogy a természetes szárítás nem alkalmazható. *Mallèvre* felemlíti *Albert* hallei tanár vizsgálatait,*) melyek szerint zöld takarmányok zombolyázásánál 40–70%-nyi szárazanyag veszteség van és ezen igen nagy veszteség dacára sem nagyobbodik az így nyert széna emészthetősége a rendes uton előállítottéhoz képest.

Lawes és Gilbert angol tudósok nem a szabadban, hanem épített vermekben löherét és fűvet vermelték, mikor is a száraz anyagban a veszteség 5%-ra süllyedt, mely kis veszteség fellép akkor is, ha rendes uton készítették a széna. Amerikai kísérleti állomások pedig *csalamádé vermelésénél* a szárazanyagban 15–20% veszteséget mutattak ki. A tárgyhöz utolsónak szólva *Conte* felemlíti, hogy a kazalok oldalain fellépő veszteségeket oly módon csökkentik, hogy kazalkéssel az egész kazalt körülvágja.

Dr. Zaitschek Arthur.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: *Iff. Sporzon Pál.*

A kazánvizsgálat új rendje.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter kiadta az iparfelügyelői és kazánvizsgálati szolgálatról szóló egységes utasítást, amely az 1893: XXVIII. t.-cz. (az ipari és gyári alkalmazottaknak baléset elleni védelméről és az iparfelügyeletről) és az 1886. évi 22790. számú kazánügyi kormány rendelet alapján eddig külön-külön teljesített iparfelügyeleti és kazánvizsgálati szolgálat egyesítése folytán vált szükségessé. Az utasítás lényegesebb új intézkedése az, hogy a kazánvizsgálatok alkalmával felmerülő utiköltségek és napidíjak, melyek eddig

*) L. Albert: Untersuchungen über Grünfressfutter. Jahrbuch der deutschen Landwirtschafts-Gesellschaft. 1891. 6. kötet, 149. oldal.

egyenlőtlenül terhelték a kazántulajdonosokat, anennyiben ezen költségek, amelyek eddig egész 100 koronáig terjedőleg váltakoztak, ezen az egyenlő teherviselés szempontjából mérsékelt átalányösszegben lesznek lerovandók, ami a kazántulajdonosok nagyobb részére tetemes könnyebbülést jelent; további lényeges újítása az utasításnak az, hogy ezen minden kereskedelmi és iparkamarai kerület egyúttal iparfelügyelői kerület is, megfelelő személyzettel ellátva, végül pedig az is, hogy gyári telepeken gyárvizsgálói könyvbe fogja az iparfelügyelő észrevételeit bevezetni.

Az utasítással egyidejűleg a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter rendeletileg intézkedik a gőzkazánok megvizsgálásáért a gőzkazántulajdonosok által fizetendő kincstári illetékek és vizsgálati költségekről. A gőzkazánok megpróbálása alkalmával 1901 május 1-től kezdődőleg a kincstári illetékek és eljárási díjak a következőkben állapították meg:

A kazán tüzfelülete négy-szögmétereiben	A próbáért fizetendő kincstári illeték koronákban
2.5-ig	10
2.5 — 10.0-ig	20
10.0 — 50.0-ig	30
50.0 — 100.0-ig	40
100.0 — 200.0-ig	50
200.0-on felül	60

Ezen illetékek külön tüzeléssel bíró, illetve külön használható minden egyes gőzkazán, gőztulhevitő, gőztartó és gőzfogó edény után külön számíttatnak fel. Gőzfogó edények és gőztartók tüzfelülettel nem bírván, az ezek után fizetendő kincstári illetékek megállapításánál a külső összes felület veendő figyelembe. Az eljáró kazánvizsgáló közeg utiköltségeinek és napidijainak megterítése fejében gőzkazánként 25 korona (a székesfőváros területén 12 1/2 korona) átalányösszeg fizetendő. Ez az eljárási díj, ha a kazántulajdonosok ugyanazon a helyen több kazánja próbáltatik meg, csak az első kazán után fizetendő teljes összegben, a második és az azt követendő minden kazán után pedig az eljárási díj fele, vagyis 12 kor. 50 fill. (a székesfőváros területén 6 kor. 25 fillér) fizetendő. E díj minden kazánpróbát megelőzőleg — mint eddig is — az állampénztárba vagy az illetékes m. kir. adóhivatal pénztárba fizetendő. Ha a kazánpróba, az eljáró kazánvizsgáló közeg hibáján kívül eső bármely okból a meghatározott időben és helyen megtartható nem volt, vagy sikerre nem vezetett, az újbóli próbát megelőzőleg a kazántulajdonos csak a szabályszerű eljárási díjat tartozik újból fizetni. Szerkezeti megvizsgálásokért (revíziók) valamint az évenkénti ellenőrzési szemlékért a kazántulajdonosok sem kincstári illetéket, sem eljárási díjat nem fizetnek, ha azonban a belső revízió vagy az ellenőrzési szemle a kazán körül észlelt hiányok a kazántulajdonos mulasztása vagy egyenes kérelme miatt a rendes időben nem hajtható végre, továbbá midőn a kazán belső revíziója a kazántulajdonos kérelmére az előirt időn belül is eszközöltetik, a kazántulajdonos tartozik az említett eljárási díjat befizetni.

Az iparfelügyelői kerületek új beosztását a a tuloldali táblázat tartalmazza.

Az utasítás részletesen tartalmazza mindazon meghatározásokat, melyek a kazánvizsgálókat, ipartelegeket és gyárakban előforduló balesetek elhárítására teendő óvintézkedésre tüzendészeti és egészségügyi övrendszabályok betartására vonatkoznak, szóval mindaz a mi vizsgálat tárgyát képezi és így a kazántulajdonosokra nézve is feletőbb fontosak. A m. kir. iparfelügyelői szolgálatára vonatkozó utasítás. Iparfelügyelet és kazánvizsgálat minden könyvkereskedésben megkapható; ára 1 kor. 70 fillér.

Z.

Az iparfelügyelői kerület száma	A ker. iparfelügyelő címe	Az iparfelügyelői kerület székhelye	Az iparfelügyelői kerülethez tartozó törvényhatóságok
I.	Magyar királyi kerületi iparfelügyelő	Budapest	Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Fejér vármegyék, Budapest székesfőváros, Kecskemét t. h. város és Székesfehérvár sz. kir. város
II.	"	Arad	Arad, Békés, Csanád és Hunyad vármegyék, Arad sz. kir. város
III.	"	Besztercebánya	Árva, Bars, Hont, Liptó, Nógrád és Zólyom vármegyék, valamint Selmeczbánya és Belső-Bánya sz. kir. városok
IV.	"	Brassó	Brassó, Fogaras, Szeben és Nagy-Küküllő vármegyék
V.	"	Debreczen	Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdu, Mára-maros, Szabolcs, Szatmár és Ugócsa vármegyék, Debreczen és Szatmár-Németi sz. kir. városok
VI.	"	Győr	Esztergom, Győr, Komárom és Veszprém vármegyék, Győr és Komárom sz. kir. városok
VII.	"	Kassa	Abauj-Torna, Sáros, Szepes, Ung és Zemplén vármegyék, Kassa sz. kir. város
VIII.	"	Kolozsvár	Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Kis-Küküllő, Kolozs, Szilágy, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyék, Kolozsvár sz. kir. város
IX.	"	Marosvásárhely	Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék, Maros-Vásárhely sz. kir. város
X.	"	Miskolcz	Borsod, Gömör és Kis-Hont és Heves vármegyék
XI.	"	Nagyvárad	Bihar vármegye, Nagyvárad t. h. város
XII.	"	Pécs	Baranya, Somogy és Tolna vármegyék, Pécs sz. kir. város
XIII.	"	Pozsony	Pozsony, Nyitra, Trencsén és Turóc vármegyék, Pozsony sz. kir. város
XIV.	"	Sopron	Moson, Sopron, Vas és Zala vármegyék, Sopron sz. kir. város
XV.	"	Szeged	Bács-Bodrog és Csongrád vármegyék, Baja és Szabadka t. h. városok, Zombor, Ujvidék, Szeged sz. kir. városok és Hódmező-Vásárhely t. h. város
XVI.	"	Temesvár	Krassó-Szörény, Temes és Torontál vármegyék, Temesvár sz. kir. város, Versecz és Pancsova t. h. városok
XVII.	Kerületi iparfelügyelői teendőkkel megbízott	Fiume	Fiume város

Könyvismertetés.

„A kisipar sorsa.“ Irta Sugár Ignác, a miskolci kereskedelmi és iparkamara h. titkára. A magyar kereskedelmi és iparkamarák szakirodalmi pályázatán jutalmat nyert pályamű. — Ez a munka fekszik előtünk. Tárgya sokkal fontosabb, semhogy szükségét ne éreznők annak, hogy ezt a 150 oldalas nagykövét fűzetet ne csak átlapozzuk, hanem figyelemmel át is olvassuk, elejétől végig azzal a figyelemmel, a melyet egy sok tudással, széleskörű áttekintéssel, gondos szakszerű csoportosítással és szabatos nyelvezettel megírt munka megérdemel.

A kereskedelmi és iparkamarák pályázatának tárgya amilyen szerencsésen választott — ép annyira nehéz; a kisipar helyzetét érintő kérdések tömkelegében a régibb keletű és úgyszólván európszerte érzett számtalan, egymástól nagyon eltérő bajok sokfélesége gondos készütséget és éleslátást feltételez és megköveteli pályázótól a legmélyebbre ható ügyszeretetet. Igaz ugyan, hogy e bajoknak arkana eddig még nincs meg, amint ezt szerző is művének legelején ki is emeli, de azért nem tarthatjuk a bajokat orvosolhatatlannak akkor, amikor örömmel látjuk, hogy a kérdéssel kiváló hivatottságu szellemi erők foglalkoznak azzal az egyszerűséggel, mint a milyenről szerzőnek munkája is tanuskodik.

Nagy szolgálatot tett szerző a jó ügynek

azzal, hogy munkájában rámutat arra, miképpen egyedül a nagyipar, a gyári vállalatok szülő-okai a beállott kisipari pangásnak, hogy e mellett sok oly természetszerű körülmények is voltak arra hatással, a melyek sok esetben épen elmaradhatlan következményképp vonták maguk után a gyári iparosok megszületését. Ezzel egy oly tévhitet oszlattott el szerző, a mely veszedelem mélyreható gyökereket vert és mely tévhit sokban hozzájárult ahoz az általános elcsüggedéshez, a munkától való elképedtetlenedéshez a mely miatt a bajok bizony csak öregbedtek. Szűk keretünkben lehetetlen számot adnunk mindazon fejezetekről, mindarról, a mire mint megszívlelendőkre szerző rámutat és így csak annak elmondására szorítokunk, hogy a műben helyes megítéléssel el van mondva mindaz, amit az érdeklődőknek tudniok kell s a mit az érdeklődőknek tudniok jó és hasznos. Szerző fejezetenként tárgyalja nagyon találó hasonlatokkal és logikus következtetésekkel illusztrálva a kisipar hanyatlását, annak okait; beszél a gyári verseny hatásáról, megemlékezik a kisipar minden szakmájáról, felöleli a belső bajokat, a kisipar-politikát, a tanonc-ügyet, segédek, a szakoktatást, képesítést, szől a szövetkezéssről, szervezetről, a szociális tevékenységről, az állami és hatósági szállításról, vásárlásról, a hálalás és vándoriparról, a műiparról, gépek használatáról és végül a kisipar jövőjéről, a melytől szerző az életképességet

(30.)
ut
nin
a sz
irán
bem
nem
tart
meg
és t
de é
rá a
állat
szám
bőző
szám
bánil
kettő
szám
muta
ki, m
oly f
tásat
komp
mány
magá
mert
találk
(129.)

nem tagadja meg; döntőnek tartja e részben a területi megosztást város és vidék között. A városok fejlődése tömegtermelést igényel, a melynek a mester, a kisiparos megfelelni persze nem képes; itt tehát a kisipar fellendülése meg van nehezítve, amde a vidék lassabb fejlődése, konzervatívabb igényei mindenképen a mellett szólnak, hogy a kisiparos jövője nincs megrendítve, sőt kifejlődést is ígér a megkönnyített megélhetési módok közrehatása okán. A kisiparnak létköre tehát a vidék, ott kell annak fejlődését keresni és biztosítani.

A munka teljes egészében és részeiben is nagyon megérdemli, hogy az a kisiparosok széles köreiben közelebbről ismertté váljék, de mert tudjuk, hogy azt minden kisiparos meg nem szerezheti magának, proponálnók, hogy e mű az iparosok előtt testületeikben felolvasások tárgyává tétessék. Ajánljuk az illető intéző körök figyelmébe. A művet magát gazdánk figyelmébe is. A munka egyébként fűzve 2 korona 40 fillérért megkapható bármely könyvkereskedésben.

A mezőgazdasági számvitel kézikönyve. Irta: dr. *Berényi Pál* jogtudor, tanár. A magyar gazda könyvtára, kiadja Vitéz A. Kassán. XII-ik kötete. Ára 7 kor. 20 fillér.

A szerzőnek ezen művével tulajdonképi célja az volt, hogy a magyar gazdával a kettős számvitelt megkedveltesse.

Mindazáltal nem mellőzi az egyszerű számvitelt sem, melyet kétféle alakban bemutat, u. m. egyrészt a *kamarális rendszer*, másrészt az *egyszerű kereskedelmi számvitel* czimén.

Minden számvitelnek alapja a leltár felvétele lévén, szerző mindenekelőtt a vagyonleltár elkészítésénél követendő eljárást mutatja be a szokásos módon. Ezen részre csak az a megjegyzésünk, hogy több helyütt értelemzavaró sajtóhibákra akadunk, így nevezetesen az épületek értékecsülésénél (27. l.), ahol az épületek értéke azok köbtartalma szerint lenne megállapítandó, holott az ott nagyon rendszertelenül és hiányosan közölt adatok valószínűleg a beépített terület négyzetméterjére vonatkoznak.

A vagyonleltárba a szerző az istállótrágya értékének a felvételét is ajánlja, mi tekintetben azt a tanácsot adja, hogy az állati trágya értéke a *szalma és a takarmány értékének, meg a jóságartás általános költségének arányában felbecsülendő* olyképp, hogy e három tényezőtől belátás szerint 20—40% között vállalkozó értékhányadokból állítjuk össze a trágya értékét. (30. lapon.)

Hogy azonban ezen előttünk érthetetlen utasítás praktice miként hajlandó végre, erről nincsen szó.

A kamarális rendszer lényegét abban látja a szerző, hogy a bevétel és kiadások *előirányzatok* szerint állapíttatnak meg, de az ott bemutatott pénztári napló (44., 45. l.) tényleg nem előirányzatokat, hanem csak *előírásokat* tartalmaz, mint ez az állami számvitelnél is megvan s mely könyvelési mód a követelések és tartozások nyilvántartására nagyon alkalmas, de éppen ezen fontos körülményre nem mutat rá a szerző.

A pénztári naplót és a termény-, anyag- s állatszámadást a szerző *számlakönyvek* czimén számos mintában mutatja be, szintugy a különböző naplókat és jegyzékeket s végül a zárószámadást.

Az egyszerű számvittel nagyon röviden bánik el, de annál részletesebben foglalkozik a kettős számvittel, melynek számláit s könyveit számos mintával és példával megvilágítva mutatja be: mindazáltal tárgyalása nem elégitett ki, mert különösen a mezőgazd. számvitelnél oly fontos elosztási számlák érdemleges méltatását kell nélkülöznünk. De különben is oly komplikált a javasolt rendszer, hogy ezt áttanulmányozva alig fog oly gazda akadni, aki ezt magáévá tenni hajlandó legyen, annál is inkább, mert némely számlán valóban abszurd tételekkel találkozunk, így pl. az igás ökrök számlájánál (129. lap), mely szerint 12 drb ökör leltári

értéke 14,560 kor., amiből egy-egy drbra 12135 K. esik, míg azok évi takarmányozása csak 3685, vagyis drbként 307 K.-ba került s így e számla 6004 K. nyereséggel zárul.

Sajnálattal kell tehát kijelentünk, hogy ezen egyébként csinosan kiállított mű bennünket ki nem elégitett, habár részünkről is különösen ipari vállalatokkal kapcsolatos gazdaságoknál, szintugy uradalmak központi pénztárkezelésénél a kettős számvitelt a legmegfelelőbbnek tartjuk.

H. A.

Mezőgazdasági kiállítás Temesvárott.

Tíz éve annak, hogy egypár lelkes férfi megalapította Temesvárott a *Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesületét*, amely működését csendben, de annál nagyobb ügyszeretettel kezdte meg; programjával tüzvén ki a kisgazdák anyagi érdekeinek előmozdítását s egy intelligens kiszadataradalom megalakítását. A kisgazdák csakhamar belátták hogy ez az egyesület valóban hatalmas támaszt és segítséget nyújt nekik, s rövid idő alatt ezeken meg ezeken sorakoztak azon zászló alá, amely alatt küzdve, boldogulásukat és előbbremenetelüket várták, reményllették. Ezen reményükben nem is csalatkoztak, mert az egyesület vezető férfi ritka buzgalommal és odaadással mindent megtesznek, ami a földmivelő nép érdekeinek előmozdítására szolgál. Eredményes működést leginkább azóta fejt ki az egyesület, mióta dr. *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter az egyesület védnökségét elfvállalta, kinek atyai gondoskodását s jótékony tevékenységét első sorban a kisgazdák érzik és méltányolják. Az egyesület élén *Wittmann János*, *Blaskovich Ferenc* országgyűlési képviselők, továbbá dr. *Preoc* Menyhért ügyvéd és *Kanvaar Károly* állanak. Fáradhatatlan, lelkes munkásságuk folytán ma már nemcsak Temesmegye területén virágzik az egyesület, hanem áldásos működése kiterjed Torontál, Arad, Bács-Bogrog vármegyékre is, a melyek területén 120 főkegyesület áll fenn 10,000 főnyi taglétszámmal.

Ez az agilis egyesület, tevékenységének egy újabb bizonyítékául *Temesvárott folyó évi május hó 26-ától 30-áig egy nagyjobbzású mezőgazdasági kiállítást rendez.* A kiállítás keretében fel van véve:

1. szarvasmarha,
2. ló,
3. sertés,
4. baromfi,
5. bor,
6. háziipari czikkek,
7. mezőgazdasági gépek kiállítása.

Az intenzívebb és jövedelmezőbb *szarvasmarhatenyésztés* emelése czéljából az egyesület több éven át Bonyhád vidékéről nagyjobb mennyiségű (kb. 600 db) bonyhádi és szimmenthali marhat közvetített tagjai részére, kik ezeket részint tisztavérben, részint a magyar fajtaival keresztezve tenyésztették tovább. Az okszerűbb irányban indult szarvasmarhatenyésztés délmagyarországi képét bemutatni lesz tehát egyik célja, és hivatása a kiállításnak. Díjazás vásár és tejlőverseny is lesz egybekötve a kiállítással, amely tekintve a szép számú bejelentéseket, mindenesetre nagy vonzóerővel fog birni, annyival is inkább, mert az egyesület tagjai részére kedvező hitelnyújtása által a szükséges állatállomány megvásárlását teszi lehetővé.

Sokat fáradozik az egyesület, hogy a délvidéki *loállományt*, amely tudvalevőleg különösen Torontálmegyében örvend szép fejlettségnek, bemutassa. A délvidéki német különösen nagy súlyt helyez a lovára, sokkal jobb tartásban és ápolásban részesíti, mint marháját s ennek tudható be, hogy nem szivesen adja ki egy kiállítás czéljaira kezébe. Mindazonáltal remény van arra, hogy a németek ebbeli passzív magatartását sikerülend más mederbe terelni és meglehetősen nagy loállomány lesz a kiállításon,

annnyival is inkább, mert, mint értesülünk, a román kormány kiküldöttei a kiállítást éppen lovásárlás czéljából akarják meglátogatni.

A mi a Délvidék *sertésenyésztését* illeti, említésre méltó, hogy a kisgazdák leginkább a mangalicza fajta sertést tenyésztik meglehetősen szép eredménnyel, sok helyütt találni azonban yorkshirei és berkshirei keresztezést is. Yorkshirei és berkshirei sertéseket tisztavérben csak a nagybirtokosok tenyésztettek.

A *baromfi-állomány* javítása czéljából az egyesület a földmivelésügyi miniszterium közbenjárásával már több éven át évenként nagyjobb mennyiségű Plymouth- és Langsan-kakasokat osztott ki; az e téren elért sikert lesz alkalomunk szintén a kiállításon szemlélni. Ludra, pulykára és kacsarára — mint értesülünk — szintén szép számmal törtétek bejelentések.

Az egyesület két év előtt is igen sikerült *borkiállítást* rendezett, ahol bő alkalom kínálkozott arra, hogy a borvevő közönség megismerje Délmagyarország kitünő borait. A verseczi és fehértemplomi szőlőtelepek ugyszólván már teljesen rekonstrualva vannak s kitünő borokat szolgáltatnak. Ez a kiállítás is meg fogja győzni a vevőközönséget, hogy az okzerű bortermelésen kívül a borkezelés is helyes irányban mozog.

Háziipari czikkek is kerülnek kiállításra, amelyek előállítására a kisgazdák által, már régtől fogva nagy súlyt helyez az egyesület, amennyiben minden évben a téli hónapok idején kitünő mesterek vezetése alatt háziipari tanfolyamokat rendez, ahol a nagyszámu érdeklődők a legkülönfélébb fonott tárgyak (kosarak, seprűk, kefék) előállítását sajátítják el. Hogy van-e és minő eredménye az egyesület ezirányú fáradozásának, a kiállítás fog benünket tájékoztatni.

Igen nagy érdeklődéssel néznek a délvidéki kisgazdák a *gépgyárosok kiállítására* elé, mert aránylag ritkán van módjukban az ugyanazon fajta gépek összehasonlító szemlélésére. Mint értesülünk, igen szép kollekciót fognak bemutatni a m. kir. államvasutak gépgyára, Kühne, Bächer és Melichár, Hofherr és Schrantz, Geitner és Rausch, Drössler Károly, Alfa Separator r.-t. Lakos Nándor stb.

Említésre méltónak tartjuk, hogy a kiállítás védnökségét dr. *Darányi Ignác*, földmivelésügyi miniszter vállalta el és hogy a kiállítás iránt a legmesszebb menő érdeklődés mutatkozik, minélfogva örömmünkre szolgál konstatálhatni, hogy a délvidéki földmivelők gazdasági egyletének ez újabb vállalkozása is a hozzáfűzött várakozásnak meg fog felelni és mindazokra nézve, kik a délmagyarországi gazdasági viszonyok iránt érdeklődnek, a kiállítás vonzó erővel fog birni.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Rovatvezető: *De Pottere Bruno.*

Ausztria. Az olasz borvám-klauszula. Az osztrák képviselőház borászati bizottsága múlt szombaton terjesztette a Reichsrath elé jelentését a borvámnak a jövőben való szabályozásáról. A bizottság határozati javaslatában a következőket ajánlja a Reichsrathnak.

„Az 1903-ban lejáró kereskedelmi szerződések megújítása alkalmából az összes boroknál, a pezsgőborok, valamint gyümölcsborok, gyümölcs- és bormust kivételével a husz aranyforintos autonóm vámtétel megtartandó és mérsékelt szerződéses vámok semmi esetre sem engedélyezendők. Csak arra az esetre ha a kormány az Olaszországgal való szerződés létrejötte okán kényszerítve volna arra, hogy ezt az autonóm vámtételt mérsékelje, meg lehetne engedni, hogy fehér borból a belföldi termelésnek nem ártó, számszerűen megállapított bizonyos mennyiséget háziasítás czéljából behozzanak, ezt is azonban az ellenőrzésnek olyan föltételei mellett, a melyek a szerződés-

nek minden megkerülését lehetetlenné teszik. E mellett is azonban a 12 aranyforintos vámtétel legyen a minimum s a megegyezés vámtéknikailag olyképpen volna megállapítandó, hogy erre a kedvezményre a szerződés tartama alatt a legtöbb kedvezmény címén semmiféle más állam igényt ne tarthasson. Ha ez a biztosíték nem volna feltétlenül elérhető ugy Olaszországgal szemben is a 20 aranyforintos vámtételhez kell ragaszkodni. Borszurrogátumok behozatalát vagy egyáltalán ne engedjék meg, vagy pedig magas vámtételek által tegyék lehetetlenné. A szolid bortermelés és a szolid bortermelés védelme elkerülhetetlenül szükségessé teszi szigorú mübortörvény hozását s a kormány sürgősen fölhívatik, hogy ezt a törvényjavaslatot minél hamarabb a Ház elé terjeszse.

E javaslatból kitűnik, hogy ime már az osztrák mértékadó körök is kezdenek a legtöbb kedvezmény elvén réseket törni és alóla kivételeket szabni. Ami pedig az ajánlott vámtételek magasságát illeti, a 20 aranyforintos borvámot már azon minimális védvámnek tekintjük, melytől bortermelésünk kellő védelmét még várhatjuk. Ezt bizonyítja a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” álláspontja is, midőn az új vámtarifa-javaslatában a hordóbor részére q.-kint 20 frt minimális és 30 frt maximális, a palackbor részére 40 frt minimális és 60 frt maximális vámtételt fogadott el.

Annál örvendetesebb azonban az osztrák képviselőház borászati bizottságának határozott állásfoglalása egy szigorú mübortörvény hozása mellett. Ausztria eddig ily törvényt nélkülözött, minnek káros hatása volt Magyarország borkezelésére is, mert a magyar mübortörvény szigorú végrehajtását, a vámterület közösségénél fogva, ugyszólván lehetlenné tette.

Németország. A német molnárok állásfoglalása és a kereskedelmi szerződések. A német molnárok állásfoglalását a kereskedelmi szerződésekkel szemben a német molnár-szövetség elnöksége következőképp állapította meg:

A mennyiben a fennálló kereskedelmi szerződések az idegen liszt vagy gabona behozatalát elősegítik, hátrányosan hatnak az összes malomiparra, a kikötő helyeken épült egynéhány spekuláló malom kivételével.

Különösen a határvidékeken (első sorban a cseh, svájci és luxemburgi határok mentén) érzik a kisebb liszt- és kenyér-rakományoknak a határon vámentesen való behozatalának kedvezőtlen hatását, miáltal a hazai molnárok és sütők nagy kárt szenvednek.

A fennálló kereskedelmi szerződések semminemű nevezetes előnyt nem nyújtottak a német malomiparnak.

Az új kereskedelmi szerződések megkötésénél a német malomipar érdekében a következő változtatások kívánatosak:

a) a gabona és liszt bevitelére vámjának tetemes felemelése;

b) a kisebb liszt- és kenyérrakományok vámentesen behozatalának megszüntetése a határvidékeken.

c) a behozott gabonára fennálló kamatmentes vámhitelezés megszüntetése;

d) a birodalom kikötőiben és víziútjain az idegen termékek szállítására magasabb tarifák megállapítása, mert jelenleg az olcsó víziút az idegen termékek versenyét a belföldön elősegíti és másrészt a víziutak fentartása az államra nagy terhet ró;

e) a mennyiben ez a kereskedelmi szerződések megújításánál szóba jöhet: a liszt szállítási díjának felemelése a vasutakon, mert a jelenleg érvényben levő vasuti tarifák szintén a külföldi termékek versenyét segítik elő.

Itt említjük meg, hogy a napokban az olasz kormány a gabonavámok leszállítását vette tervébe, de ez ellen az olasz malomtulajdonosok oly erős ellentállást fejtettek ki, hogy a kormány kénytelen volt e tervtől elállani.

Szóval szomszédainknál mindenütt azt látjuk, hogy a malomipar a kereskedelmi szer-

ződések megújítását, de különösen a vámkérdést illetően mindenütt a gazdaközönsséggel együtt érez és felismeri a nagy érdekközösséget, mely a két érdekűrt e kérdés természeténél fogva egyesíti: Miért ne lehetne ez nálunk is így?

A német dohánytermesztés hanyatlása. A német statisztikai füzetekből kiviláglik, hogy Németországban a dohánytermesztés folyton esökken. A dohánynyal bevetett terület a múlt évben 14,615 hektár volt, ellenben 1897-ben még 21,567 hektárra terjedt úgy, hogy a dohánytermesztés 3 év leforgása alatt területének $\frac{1}{3}$ -ával csökkent. A dohánytermesztés ezen nagyfokú megszorítását első sorban az utolsó évek rossz áraival, továbbá a fokozódó munkashányattal és a magas munkabérekkel indokolják. Az eddig dohánynyal bevetett területeket, gabona-, burgonya- és cukorrépa-termesztésre alkalmazták, helyenkint zöldségtermesztésre is. A múlt évi dohánytermés minőség tekintetében igen jó volt s ezért az árak is emelkedtek. Mennyiségre nézve is az átlagtermés nagyobb volt, mint az előző években. Az időjárás azonban a lefolyt évben igen kedvezőtlen volt, a sok nedvesség a tavasz folyamán, a korai éjjeli fagyok augusztus hó vége felé óriási károkat okoztak. Csak közvetlenül az aratás előtt és az aratás ideje alatt uralkodott igen kedvező száraz idő.

A dohánylevelek ki- és bevitelére valamivel kisebb volt, mint az előző években. A dohányadó 12,7 millió, a dohányvám 53 millió márkát jövedelmezett az államnak. A fizetett kiviteli prémiumok levonása után marad összesen 65,4 millió márká tisztá jövedelem, vagyis a lakosságra fejéenkint 1,17 márká esik.

Németországban most erősen sürgetik a dohányvám felemelését, mert csak így remélik a dohánytermesztésük további hanyatlását megakadályozhatni.

Egyesült-Államok. A chikágói gabona-tőzsde. Chikágó a magyar mezőgazdaságra nézve sokkal fontosabb New-Yorknál és talán a legjelentékenyebb város egész Észak-Amerikában; az itteni gabonatőzsde góczpontja az Egyesült-Államok és Kanada gabonakereskedelmének.

A chikágói gabonatőzsdén a határidőüzlet fedezet nélkül vagyis a merőben különbözeti játék tilos. Az ottani gabona-tőzsdén határidőüzlet csak úgy köthető, ha az eladó a szállítás napján a kötött mennyiséget vagy tényleg átadja, vagy az arról szóló árjegyet (Warehouse-recept) átnyújtja a vevőnek. De azonkívül minden egyes üzletnél a vevő tartozik az eladási összegek bizonyos százalékát valamelyik banknál deponálni és a bank letéti bevénnyét az eladónak átadni. A gabonatőzsde szabályai csak ilyen határidőüzletet ismernek, minden más, vagyis a tényleges gabonamennyiségek szállítása nélkül kötött üzlet érvénytelen és az ezen szabály ellen vétők érzékenyen bünhődnek.

A gabonák osztályozása állami közegek által történik és a legszigorubbán kezelik. A legutóbbi Philips-féle tengeriringben (corn cerner) Philips a szállításoknál 2-ik számú tengeri szállítást kötött ki. Ez akkor, amint a Philips igen jól tudta, aránylag igen kismennyiségben volt beszerezhető a kitűzött határidőre (az esős időjárás következtében a friss tengeri nem tudott kiszáradni); az eladók mindenképp igyekeztek a 3-ik osztályú tengeri 2-ik osztályúnak szállítani; ez a család azonban az állami felügyelők megbízhatóságán és erélyén hajótörést szenvedett. Az elevátorok mind szigorú állami felügyelet alatt állanak és készleteik forgalma naponként hivatalos statisztikai kimutatásokban tételük közzé.

Ezekből látható, hogy a chikágói gabona-tőzsde teljesen különbözik a budapesti gabona-tőzsde szervezetétől, a chikágói 1. sokkal szigorubb, tényleges állami felügyelet alatt áll; 2. fedezet nélküli határidőüzletek szigoruban büntetettek és azok tehát ott egyáltalán nem is köthetnek.

Megjegyzendő még, hogy ugy a chikágói, mint a newyorki gabonatőzsdén a határidő-eladások ez effektív eladásoktól teljesen elkülönítve jegyzetnek.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

253. kérdés. Gyakorlati szempontból minő tulajdonságaira vizsgáltassuk vegyileg a cukormelasszet, hogy annak viszonylagos tápértéke és hibátlan minősége felől tájékozódjunk.

Dr. P. Gy.

254. kérdés. Kérnék b. lapjában a következő kérdésre szives választ.

1. Őszi buza és rozsvetésnek jelenlegi értékének megállapításáról lévén szó, tisztelettel kérdem, emelkedett-e ezen érték október óta azáltal, hogy az áttelelés veszélyein túl van és az aratáshoz 6 hónappal közelebb jutott.

2. Mennyi ezen értékemelkedés?

3. Az így megállapított holdankinti értékű vetés megterhelhető-e még az előre kifizetett félévi haszonbér holdankinti hányadával?

K. T.

255. kérdés. Egy bérlet átadásáról van szó, amely bérlet a várostól $\frac{1}{2}$ -óránnyira van s még azt is hátkordom megjegyezni, hogy itt a piacon ma a szalma 3'60—4 koronáig van jegyezve. Az átadás ugyancsak az őszszel lesz, de én már most meg szeretném egyezni utódommal, tájékozásul megjegyzem, hogy a piacon a szalma 3 koronán alul soha sincs.

1. Mennyiért volna középart számítva 1 mm. őszi és tavaszi szalma átadható, de ugy számítva, hogy a termett törek (polyva) bérlo javára ingyen, illetve a szalmáért fizetett összegért szintén átmegy.

2. Ha keresztzámrá történnek az alku, mennyit lehetne a szalmáért kérni külön az ősziért, külön a tavasziért, keresztjét 20 kévével számítva s a töreket ismét számításba nem véve, hanem az legyen már a szalma árába beleszámitva.

3. Hány kg. szalmát lehet átlag számítani tavasziból és ősziül külön-külön 1—1 kereszt után (számítva 20 kévével).

4. Mennyiért szokás ily átadáskor az ürü és anyabirka párját számítani, megjegyzem, hogy közönséges, ezen a vidékeken szokásos magyarfaj.

Sopron.

Sch. K.

Felelet.

Melasszevizsgálat. (Felelet a 253. kérdésre.) Ha nagyobb mennyiségű melasszet akarunk valamely cukorgyárban vásárolni, akkor a következő kikötéseket czélszerű magunknak írásbelileg biztosítani:

1. A melassze viztartalma ne haladja meg a 20—22%-ot. Ez azért fontos, mért az ilyen viztartalommal bíró melassze sohasem romlik meg, vagyis abszolute tartós, míg a nagyobb viztartalommal bíró melassze idővel nemcsak penészes lesz, de bomlást is szenved, miáltal tápértéke is csökken s azonkívül egészségtelenné, sőt teljesen hasznavehetlenné is válik.

2. A melassze alkalikus (lugos) vagy legalább is neutrális kémhatással bírjon, de semmi esetre se legyen savas. Ugyanis savas kémhatása csakis a bomlást szenvedett (erjedt) melasszenak van, mert az erjedés alkalmával ecet-, hangya-, vaj-, tejsav stb. keletkezik az elpusztuló cukorból. Különben a normalis viztartalommal bíró melassze mindig alkalikus ugy, hogy ebben az esetben fölöslegesnek tartanánk a kémhatás megállapítását, ha az a lehetőség nem forogna fönn, hogy a cukorgyár a nagy viztartalma miatt erjedő melasszet utólagosan sűríti be, vagyis utólagosan ruhazza föl normalis viztartalommal, hogy a további erjedést megakadályozza.

3. A melassze czukortartalma lehetőleg

40—50% kívül legyen. Az ilyen melassze körülbelül 65—70 tápegységet tartalmaz, mert a cukron kívül még mintegy 20% szervesanyag van benne, mely ugyanannyi cukorral tekinthető egyenértékűnek.

A melassze víz- és cukortartalmának meghatározása az állami vegykerületi állomásokon összesen 8 koronába kerül. A kémhatást maga a gazda is meghatározhatja, mert csak egy-egy szeletke piros és kék lakmusz-papír kell hozzá, mi minden gyógyszerárban kapható.

Ha a melassze a megbeszéltek három követelménynek megfelel, akkor mindenesetre megéri a cukorgyárak által q-kint követelt 6 koronányi árt, mert pl. a tengeri 80—100 tápegységet, vagyis nem egészen másfélszer annyi tápegységet tartalmaz, mint a normális melassze, s az ára mégis majdnem kétszer akkora, mint a melasszé. Ha a „Köztelek” mult évfolyamának birtokában van, olvassa el „A melassze változó természetességéről” szóló közeményt (1183. lapon), mert az részletesen foglalkozik a melassze kémhatásával, vagyis a melassze jóságának legfontosabb kriteriumával.

Cselkó.

Őszi vetések értékének megállapítása. (Felelet a 254. sz. kérdésre.) Az őszi gabonavetéseknek tavaszki átadásánál a szokásos módozat az, hogy a vetésre fordított összes költség u. m. a talajelőkészítéssel, trágyázással, vetőmagfelhasználással és vetéssel eredő költség és ennek az átadásig felszámítható kamatja megváltási árának tekintetik azon esetben, ha az átadó bérlő ezen vetések átadására kötelezve nem volt; a kedvező áttelelésből eredő értékemelés számításba nem vétetik, mivel az aratásig a vetés még sok kockázatnak van alávetve, melyet az átvevő vállal magára s a miáltal ama értékemelés tulajdonképpen kompenzálódik.

Az átadandó vetésterületre eső haszonbérrel megterítésére az átvevő nem kötelezhető, mivel ezt a haszonbért a jelenlegi bérlő azon esetre is kénytelen lett volna megfizetni, ha vetéseket nem eszközölt volna.

Részletesebb felvilágosítás adásához különben a haszonbéri szerződésben foglalt kikötések ismerete szükséges.

H. A.

Szalma átadási ára. (Felelet a 255. sz. kérdésre.) A szalma átadási árát megkapjuk, ha annak piaci árából a piacra való szállítás költségét levonjuk; minthogy azonban a törek és polyva a bérlőnek díjmentesen átengedendő, de ennek értéke a szalma értékébe betudandó a törek és polyva a szállítási költség ellen-súlyozására számítható, miszerint tehát a tiszta szalma a piaci áron p. o. 3 koronáért lenne átadandó.

Ha keresztszámra történék az alku, keresztként az őszi gabona után 70—80, a tavaszi után 50—60 kg. tiszta szalmát lehet fölvenni, habár tekintettel a termésben előforduló nagy eltérésekre, csak a tényleg megállapított súly szerinti átadás tekinthető mindkét fél szempontjából helyesnek. A szalma ára ebben az esetben is a piaci ár szerint lenne megszabandó, megjegyezve, hogy a takarmánynak alkalmas tavaszi szalma és a csak alom-

nak való őszi szalma értékaránya mint 3:2-höz, vagyis ha 1 mmásza őszi szalma értéke 2 K., a tavaszié 3 K.-ra tehető.

A birkák átadási ára a piaci ár szerint állapították meg leszámítva a piacszállítás költségét; javított ürtök páronkénti ára jelenleg 34—36 K., anyabirkáké 24—28 K. Az ár tekintetében a minőség sokat határozván, a birkák méltányos ára csak a helyszínen állapítható meg.

H. A.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

OMGE. közleményei.	Oldal
Szervezkedjünk.	633
Mezőgazdasági kiállítás Temesvárott.	639
Könyvismertetés.	638
Külföldi szemle.	639
Tárca.	
A kivándorlásról.	634
Állattenyésztés.	
Apróságok az állattenyésztés köréből.	634
Növénytermesztés.	
Az angyalfü.	635
Takarmányozás.	
A párisi nemzetközi takarmányozási kongresszus munkálatai.	636
Gazdasági gépészet.	
A kazánvizsgálat új rendje.	637
Levelszekrény.	640
Vegyések.	641
Kereskedelem, tőzsde.	642
Szerkesztői üzenetek.	643

Halálozás. Az élet vihara egy kis virágot semmisített meg, aki egyesületünk irodájában az irógép mellett talán a legnagyobb boldogságról álmodozott ugyanakkor, midőn amin-dennapi kenyér megszerzésének sokszor fárad-ságos munkáját lelkiismeretesen, buzgalommal és szorgalmasan végezte. *Kubiss Margitot*, az egyesület egyik gépirónóját alig 17 éves korában súlyos betegség; fejtífusz, alig néhány nap alatt f. hó 15-én ragadta ki az élők sorából. Mig élt, szorgalmáért és szerény magaviseleteért mindenki kedvelte s haló porában fájó érzélemmel kísé-
rjük sirjába, ahol biztosan több reménnyel szöheti azokat az álmait, melyeknek teljesedését korai halála megakadályozta. Nyugodjék boldogan.

Gazdasági tudósító. A földmívelésügyi miniszter *Friedmann Mihály* illésfalvi lakost Szepes vármegye lőcsei járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Véglegesítés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter *dr. Aujezky Aladár* állatorvosi főiskolai ideiglenes segédtanárt ezen állásban véglegesítette.

Mezőgazdasági munkások kivitele Dél-Magyarországból. A Délvidékről különösen a svábok egy idő óta kisebb csoportokban kezdtek Németországba vándorolni, hol a nagy mezőgazdasági munkáshiány következtében szívesen fogadták őket. E mozgalom, melyet folyton figyelmen kívül kísértünk, eleinte csak kisméretű volt,

ujabban azonban oly nagy mérveket öltött, s különösen Németországból oly közvetlen biztatásban és támogatásban részesül, hogy azt hisszük megérkezett annak az ideje, hogy részünkről mindent elkövessünk e mozgalom tovaterjedésének megakadályozására. Németországban ugyanis a gazdasági egyesületek és egyéb testületek már hivatalosan foglalkoznak a délmagyarországi munkások közvetítésével és ily munkásközvetítő hivatalok és fiókok felállításával. Így újabban a „Württembergischer Landwirtschaftlicher Gauverband” közvetített számos délmagyarországi munkást, kiknek munkájával az odavaló földbirtokok nagyon meg vannak elégedve. De a württembergi „Centralstelle für Landwirtschaft” még ennél is tovább ment, amennyiben átíratilag értesítette az özszes kerületi gazdasági egyesületeket, hogy ezek számára is elvállalja a délmagyarországi mezőgazdasági munkások közvetítését. E célból a Centralstelle érintkezésbe lépett a „Német települők és kivándorlók központi Egyesületével” s ez az egyesület volna tulajdonképpen hivatva a munkásokat közvetíteni. A közvetítési feltételekből kivehető, hogy a munkaadónak kell az odautazási költségeket — 20—22 márkát — viselnie, a visszautazási költségek azonban csak részben(?) terhelik őt. A napi munkabérek: férfiaknak 1'20—1'60 márka, leányoknak 0'85—1'20 márka; ezenkívül terményekben hetenkint 1½ font hus, 1 font borsó, 1 font rizs, 1½ font liszt, 1 font zsir, 8 font kenyér, 12 font burgonya, és 3½ liter tej.

Borju- és sertésdíjazás. A Csongrádmegyei gazdasági egyesület a földmívelésügyi miniszter támogatásával április 20-án d. e. 10 órakor Szentesen borju- és sertésdíjazást rendez, melyen a következő díjak lesznek kiadva. *Bika-borjúnál:* első díj 3 drb 20 koronás arany; második díj 2 drb 20 koronás arany; harmadik díj 1 drb 20 koronás arany. *Üszöborjúnál:* első díj 3 drb 20 koronás arany; második díj 2 drb 20 koronás arany; harmadik díj 1 drb 20 koronás arany; negyedik díj 1 drb 10 koronás arany. *Kanoknál:* első díj 3 drb 10 koronás arany; második díj 2 drb 10 koronás arany; harmadik díj 1 drb 10 koronás arany. A díjazáson csongrádmegyei gazdák saját nevelésű állatai vezethetők elő.

Az erdélyrészi tagosítás ügye. A *Szolnok-Doboka* vármegyei gazdasági egyesület az erdélyrészi tagosítási ügyben Deesen legutóbb megtartott ankéből kifolyólag memorandumot intéz az igazságügyminiszterhez, kimerítően felsorolva benne azokat a hátrányokat, melyek az erdélyrészi mezőgazdálkodásra a tagosítási mizériák folytán hárulnak, valamint az orvosszereket is. A memorandumot megküldötte az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesületnek, hol is e kérdés még a jövő hó folyamán tanácskozás tárgya lesz, egybekapcsolva a magyarországi tagosítás kérdésével.

A juhtenyésztő gazdák érdekében. A földmívelésügyi miniszter a tavaszi gyapjunyirások közeledte alkalmából utasította *Rodiczky Jenő* drt, a gyapjuminősítő állomás igazgatóját, hogy az érdekelt gazdáknak külön kifejezett kérelméhez képest, vagy maga, vagy szakközvegei menjenek ki a helyszínére és a gyapjuosztályozás-

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minőket 27 év óta

Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedése
Budapesten, VII., Rottenbiller-utoza 33 sz.
VI., Andrássy-ut 23 sz.
szállit.

nál működjenek közre. A gyapjuminősítő állomás egyébként is a gazdaosztálynak szaktanács-csal áll segítségére a nyírt bundák vizsgálatánál a minőségek szerinti osztályozás, az egyes minőségek százalékos mennyiségének meghatározása, a szálamérők, a szálak szilárdsága és nyújthatóságának megállapítása kérdéseiben.

A Budapesti Központi tejesarnok Szövetség kezét f. hó 11-én Keglevich Gábor gróf elnöklésével a vármegyeház dísztermében rendkívüli közgyűlést tartott. A határozatképességnek megállapítása után, elnök előadta, hogy a legutóbb tartott közgyűlés megbizta az igazgatóságot, hogy a központi tejesarnok egész üzemmenetét tanulmányozza. Az igazgatóság szakértők segítségével ennek a megbízatásnak megfelelt, külföldön járt és az ottani szakértőket megkereste az iránt, tegyék ők is tanulmányuk tárgyává a központi tejesarnokot és terjeszték be erre vonatkozó véleményüket írásban. Az eredményt most terjesztették a közgyűlés elé. Az igazgatóság törekvése oda irányult, hogy a szállítás a kimerések ellenőrzésével biztosítsák. Szükség van a változott körülményeknél fogva új alapszabályokra is, amelyeket elfogadásra terjesztettek be a közgyűlésnek. Az alapszabályokból kivesszük az ügyrendet, azért, hogy ha ez utóbbin változtatni kell, ezt önállóan is megtehessek. Hogy pedig teljesen modern berendezéssel bírjon a tejesarnok, hogy megfeleljen a modern követelményeknek, szükséges, hogy a szerzett tapasztalatok alapján technikai változtatásokat tegyenek. Kéri a közgyűlést, nyújtson módot, hogy ezeket a szükséges berendezéseket beszerezhesék és engedelmessen erre a célra 80,000 koronát, amelyet kölcsön útján fognak fedezni. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság indítványait, megszavazta a kölcsön fölvételét, hozzájárult az előterjesztett alapszabálymódosításhoz és végül elfogadta az ügyrendet is.

A rézgáliczküldemények újabb esomagolási módja. A rézgálicz szállításának megkönnyítése céljából a kereskedelemügyi m. kir. miniszter további intézkedésig kísérletképpen megengedte, hogy a rézgálicz a vasuti üzlet-szabályzat pontjában foglalt határozmányoktól eltérőleg, vasuti szállításra jól lezárt, sűrű és erős szövettű zsákokba esomagolva is felvétesék. Az osztrák vasuti miniszter a birodalmi tanácsban képviselt országok és tartományok területén fekvő vasutakon való szállításra vonatkozólag azonos rendeletet bocsájtot ki.

Juhok szállítási kedvezménye. Az erdélyi részi vonalakon, valamint Torontál, Temes és Krassó-Szörény vármegyékben fekvő állomásokról Zólyom vármegyében fekvő állomásokra a küldeményeknek teljes kocsiakománnyokban a „Beszterezebányai m. kir. állattenyésztési kerületi felügyelőség” címére való rendeltetéssel szállítandó juhszállományoknak a f. évi április 1-től június végéig a m. kir. államvasutak vonalain kocsi- és kilométerenkint 30 fillér egy-ségtétel kocsinkint 4 korona kezelési díj és a szállítási adó hozzászámításával képződő mérsékelt viteldíj lett engedélyezve díjvissztérítés útján utólag bemutatott fuvarlevelek alapján.

Előfizetési felhívás. A m. kir. központi statisztikai hivatal kiadványainak 1901. évi sorozatában a következő művek fognak megjelenni, melyekre ez uton is felhívjuk olvasóink b. figyelmét. 1. Magyar Statisztikai Évkönyv 1900. évi folyama (előfizetési ára 25 K.). 2. Statisztikai Havi közlemények 1901. évi folyama (előfizetési ára 5 K.). 3. A Magyar Korona Országai Külsőkereskedelmi forgalmának Havi Eredményei 1901. évi folyama (előfizetési ára 8. K.). 4. Magyarország Tiszti Czim- és Névtárának XX. kötet (előfizetési ára 14 K.).

A világ gabonakészlete. Egy idő óta mintha a világpiacokon más irányt venne a gabonaüzlet; a forgalom élénkül és a gabonaárak ingadozása sem olyan erős, sőt néhol az áremelkedés nyomai is mutatkoznak. Az okok, amelyek ezt a kedvezőbb állapotot előidézik, a készletek esökkenésében kereshetők, bár az

ellenőrizhető raktárakban ma is nagyobb mennyiség fekszik mint a múlt években. Csak hogy nem szabad feledni, hogy a termelők zöme, közel 70 százaléka, tulajdoni természetű, sőt, ha az európai államok buzaafölöslegét mérlegeljük, azt tapasztaljuk, hogy Európában a termelők kezén alig van már több gabona, amely eladásra vár, mint 20-25%. Az orosz termelők is átadták termésük túlnyomó részét a kereskedelmnek, ugyanígy cselekedtek a dunai államok s részben a francia, német, angol és olasz termelők is. Olaszországban különben a gabonaművek hiányait is érzik már, aminek következménye, hogy az olasz királyságban az árak jóval magasabbak, mint az őszszel voltak és a bevétel is élénkebb, főleg búzából. Szóval az irányzat kedvezőbb lett és noha Argentína új termésével megjelent az európai piacokon is, ez az állam semmiképp nem befolyásolhatja az üzeletet rossz irányban, mert Argentína gabonafeleslege szemben a múlt évvel éppen 50%-kal kisebb. Végül érdekes a megemlítésre, hogy az angol szaksajtóval kapcsolatban az amerikai lapok is beismerik, hogy a világ buza-termése közel 90 millió hektoliterrel volt kisebb, mint 1899-ben, amikor 336 millió quarter termelt. A kereskedelmi körökből eredő ezen értesüléseinkkel szemben azt kérdezzük, nincs-e hát nekünk igazunk, amíg a buza árának alacsony voltát nem a kereslet esékélyességének, hanem a börzei manipulációknak köszönhetjük?

Ingyen kapható füzet. A m. kir. gyapjuminősítő intézet 1899-1900. évi működéséről szóló jelentést 10 filléres levelbélyeg ellenében portómentesen küldi meg az OMGE.

„Utmutatás a must és bor okszerű kezelésére” című kézikönyvet 50 fillér be-küldése ellenében portómentesen szállítja az OMGE. Utánvételezések, minthogy többre kerülnek és megnehezítik a kezelést, nem fogadtatnak el.

A Magyar Mezőgazdák Szövetsége ezenel felhívja a szőlő- és burgonyatermelő gazdaközönség szíves figyelmét arra, hogy a dr. **Aschenbrand-féle bordópor és rézkénypor** árát további intézkedésig **leszállította**. Bővebb felvilágosítást a hirdetést nyújt.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Budapest, 1901. április 13.
Az időjárás e hét folyamán tartósan száraz, verőfényes és enyhe volt, a mi a mező munkálatok gyors előhaladását nagyban elősegítette. Csupán a hét vége felé következett be bőséges csapadék. A vetések fejlődése majd mindenütt nagyon kiérett. A vizálás ismét emelkedőben van. A külföldön az időjárás ugyan-csak kedvező volt.

A külföldi piacokon a hangulat túlnyomóan bágyadt és a forgalom is — a tengerentúli piacok kivételével — gyenge. Amerikában azonban a kiviteli kereslet élénk volt. A Bradstreets becslése szerint a terméskilátások jók és a hivatalos kimutatás a várható eredményt őszi búzában 457 millió bushellre becsüli. A tulajdonosok is élénk eladási hajlamot tanúsítottak, miért is árak esökkenő irányzatot követtek: később fedezési vételekre némi javulás mutatkozott. A kontinentális piacokon a tengerentúli jegyzések alig voltak hatással. Angliában a forgalom mérsékelt és az árcsökkenések is jelentéktelenek. A francia piacokon az árszámok változatlanok, mi mellett a fogyasztás is csak gyenge maradt. A német piacok kedvező időjárásra és javult termés kilátásokra bágyadtak voltak és jegyzések esökkenő irányzatot követtek. A többi continen-tális piacokon a fogyasztás nehézkes és árak alig voltak tarthatóak.

Nálunk a forgalom általában mérsékelt volt és buza változatlan maradt. A többi cikkben is csak gyenge üzelet volt, habár tengeri kivételével az árak emelkedők voltak. A szállítási bejelentés búzában 400,000 mm.-át tett ki, rozs és zabból eddigéig még nem volt felmondás.

Az üzleti forgalomról e héten a következőket jelenthetjük:

Buza csendes hangulatban indult. A malmok a hét elején eszközöltek ugyan némi vásárlásokat, a tulajdonosok azonban erős eladási hajlamot tanúsítottak

és mérsékelt árengedményekre is voltak hajlandók. Az üzelet későbbi folyamán az irányzat tovább is bágyadt volt, a forgalom is korlátozott maradt és csak futólagosan — a mikor a határidőpiacra is magasabb jegyzések érvényesülhettek — állott be kedvezőbb hangulat. A hét vége felé ismét esendés a hangulat és egyenlegként az árak a múlt héthez viszonyítva valamivel olcsóbbak. Az összeforgalom — csak 4 üzleti napról van szó — 90,000 mm.-át tesz ki. A hozatalok a statisztikai hivatal kimutatása szerint 112,000 mm.-ra rugnak, melyből 10,982 mm.-át vittek tovább.

Rozs e hét első felében el volt hanyagolva és az egyébként mérsékelt kínálat alig részesült figyelemben. Később azonban jobb érdeklődés nyilvánult. Némi kereslet a kivitel és a helyi fogyasztás részéről szilár-dabb irányzatot hozott magával és minthogy a határidő-piacra való szállításra is eszközöltek vásárlások, az árak 10-20 fillérel emelkedhettek. Minőség szerint 12,90-13,40 K. jegyzünk helyben és helybeli paritásra. Nyíri állomásokon nem volt forgalom.

Arpa (takarmány- és hántolási célokra) változat-lan maradt. A kínálat elég bő és a főleg gyárosok részéről mutatkozó kereslet elég könnyen nyert kielég-lést. Az árak minőség szerint 12,00-13,20 K. között alakulnak helyben. Állomásokon átvéve a hét vége felé jobb minőségű áru iránt a kivitel részére volt némi forgalom, a kínálat ily áruban azonban gyenge.

Zab aránylag gyengén van kínálva és különösen finom áru hiányzik. A kereslet ennek ellenében javult és az árak — a gyorsan emelkedő határidőpiac befolyása alatt — is kb. 20 fillérel javultak. A forgalom volt kb. 4000 mm.-ért szűz és tisztaság szerint 13,40-15,10 K. fizettek helyben.

Tengeri hibás idegen származású áruban továbbra is volt forgalom; egészséges oláh és szerb áru azonban szintén bőven van kínálva, az árak lanyhulóak voltak és a hazai áru jegyzése is 10 fillérel csökkent. A vidékre való elszállítás céljaira a kereslet ugyancsak gyenge és főleg tiszavidéki áru volt elhanyagolva, mert oláh tengerit a felvidéken aránylag olcsóan kínálnak. Budapesti paritásra 10,70, utóbb 10,60 K. bányán 10,70, K.-ig fizettek. Tiszavidéki állomásokon 9,60-10,20 K. jegyzünk.

Olajmagvak: Készáru káposztarepceze nincs kínálva. Káposztarepceében 1901. augusztusra alig volt forgalom és 25,10-25,20 K. jegyez; vadrepceze 14-15, gomborka 28-29 K. jegyez; lenmag 33-35, kender-mag budapesti paritásra 20 K. jegyez helyben.

Hüvelyesek: Babban nem volt forgalom és az árak esökkenők. Szerb ajánlatok is bővebben vannak a piacon. Fehér törpebabot Gyöngyösön. Félégyházán 18, fehér gömbölyűbab Mohács, Baja, Zomboron 15,50, Barnababot Kalocsán 13, N.-Károly 11,50 K. jegyzünk. Erdélyi bab minőség és reláció szerint 12,80-13,50 K. között jegyez. Köles alig volt forgalomban, oláh áru a 9,60 jegyez vám nélkül 3 óra helyben, míg hazai áru 10,30-10,40 K. készpénzen jegyzünk hely-ben. Bükköny el van hanyagolva Budapesti paritásra kb. 16-18 K. jegyez. Muhar budapesti paritásra 15 K.

Napijelentés a gabonaüzletről.

1901. április 12.

Kellemesen lanya reggeli eső után délfelé verő-fényesre változott az idő, mindenfelé buján zöldelnek a vetések, gazdáink elégedettséggel tanuskodó híreket közölnek velünk, szóval minden rendben menne csak a gabonaárak nem akarnak fölfelé mozgolódni. A malmok gyenge vételkedve ez a főoka az üzleti pangásnak, no még a külföldi jelentések is lanyhító hatással bírnak. Az egyetlen Németország kivételével — honnan nagyobb téli károkat jelentenek — mindenfelé a külföldön is jól telelték a vetések. Az amerikai jelentés nagyon szép színekben festi a jövő termést, Románia, Bulgária és Oroszország szintén jó hírekkel bíznak. Meg kell még említenünk, hogy az utolsó *Bradstreets* becslés szerint az amerikai látható készletek további két millió bushellel apadtak, valamint, hogy a fogyasztó közönség nagyobb vételektől még mindig tartózkodik.

Készbuza ma jó kínálat, de gyenge vételkedv mellett csendes változatlau irányt követ. Élkeft össze-sen körülbelül 23,000 métermázsa tegnapi árakon. Nagyobb eladott tételek: 3300 mm. makói buza 78½ kg. 15,95 korona, 2200 mm. bajai buza 74½ kg. 15.— ko-rona, 2000 mm. tolnai buza 75½ kg. 15,15 korona és 1300 mm. bácsalmási 74 kg. 15,10 korona. A határidő-üzletben felmondásokat nem eszközöltek. Árak 3 óra, budapesti egyenértékben.

Buza:

Tiszavidéki:

200 mmázsa	79 ⁵ kg.	16,15	korona	3 óra.
100	79 ⁷	16,10	"	"
300	79 ²	15,90	"	"
150	79	15,90	"	"
200	78	15,55	"	"
100	76	15,55	"	"
150	77 ⁸	15,70	"	"
100	77 ⁵	15,70	"	"
300	77	15,70	"	"

Fehérmegyevidéki:

500	77	15,50	"	"
650	77	15,50	"	"
Tolnai:				
2000	75 ⁵	15,50	"	"
Makói:				
3300	78 ⁵	15,95	"	"

Etetési célokra az országos chemical intézet a központi vegykísérleti állomás vegyelmezése alapján, **legjobban ajánlható saját gyártmányu:**

**rizstakarmány-
lisztünk**

vegyi összetétele:

Zsír ----- 13.74%
Protein ----- 15.40%
N. mentes anyag ----- 47.55%

Mintákkal és felvilágosítással szívesen szolgálunk.



**Királymalmi
derczenk**

vegyi összetétele:

Zsír ----- 6.14%
Protein ----- 12.75%
N mentes anyag ----- 57.78%

Mintákkal és felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Tölgymakk

nemkülönb mindenféle erdészeti fa cserje és gyümölcsmagot ajánl a

Magy. magpergető-gyár
Faragó Béla Zala-Egerszegen;
minden kiállításon kitüntetve, legutóbb
Párisban ezüst éremmel.

Árjegyzék bérmentve.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffly Pál.

Ára portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Magyar kir. államvasutak.
Üzletvezetőség Miskolcz.
9012. szám.

Pályázati hirdetés.

A magyar kir. államvasutak Miskolcz. állomásán a vendégloji üzletre 1901. évi október hó 1-től számított 3 évi időtartamra nyilvános pályázat hirdettetik. A vendéglojt bérbe venni óhajtok felhívhatnak, hogy szabályszerűen bélyegzett, valamint kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat folyó évi május hó 9-én déli 12 óráig, a m. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetőség titkári hivatalához e cím alatt Ajánlat a miskolczi pályavendéglo bérletére 9012/1901. számhoz lepecsételt borítékban tértívny mellett nyújtsák be. Az ajánlattevő köteles a miskolczi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál f. évi május hó 8-án déli 12 óráig bánatpénzképen 1500 (egyezeröttszáz) koronát készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban letétre helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlat figyelembe véteteni nem fog. Takarékpénztári könyvek bánatpénzül nem fogadtatnak el. A bánatpénzről nyert letéti jegy az ajánlatához nem csatolandó.

A vendéglo bérletére vonatkozó feltételek a miskolczi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. emelet 43/a. ajtószám) a hivatalos órák (d. e. 8-2-ig) tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják.

A feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe véteteni nem fognak.

A magy. kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlati bérösszegre, szabadon válasszathasson.

Miskolcz, 1901. április hó 10-én.

Az üzletvezetőség.
Utánnomás nem díjaztatik.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előírt % mellett.

Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonall készpénzszámolás.

Magyar Gazdák

**Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ**

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.

Sürgőnyczim: Aurora-Budapest.

Értékesítésre elfogad:

Husneműket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Helyesbített hajójáratjegyzék.

„Adria“ magy. kir. tengerhajózási részv. társaság

Vezérigénysége: HOFFMANN S. és V.

1901. április havában következő gőzösök indulnak:

Plumehöl Rouen	Jókai	1—10
„Hull, Newcastle o/T.	Rosarió	1—10
„Hamburg	Venezia	1—10
„Pernumbuco, Buhia	Zichy	10
„Rio de Janeiro, Santos*		
„Barcelona, Valencia*	Szent László	10
„Rotterdam	Szent László	5—15
„Liverpool	Algerian	5—15
„Liverpool	Tyria (C. L.)	10—20
„London	Austria	15—25
„Hull, Newcastle o/T.	Kolpino	15—25
„Rouen*	Petőfi	15—25
„Liverpool	Alsatian	15—25
„Tanger, Antwerpen London	Stefánia	15—25
„Algier, Glasgow*	Baross	15—25
„Gibraltár Rotterdam London	Nagy Lajos	15—25
„Hamburgi	Soederhamu	15—25
„Liverpool	Samaria (C. L.)	20—30
„Bordeaux*	B. Kemény	20—30
„Rotterdam	Kálmán király	25/IV.

1) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány be nem jelentetett, az igazgatóság fentartja magának a jogot, e kikötőt nem érinteni.

A *-al megjelölt viszonylatokban a gőzös Triesztet is érinti.

Ideg és bőrbetegségeket

gyökeresen gyógyít számos évi kórházi működése alatt nyert gazdag tapasztalatai alapján

med. univ.

Dr. FABINYI

v. kórházi orvos, specialista.

Meglepő eredmény gyengességi állapotoknál.

Rendelés 9—3-ig; este 6—8-ig.

BUDAPESTEN,

VII. ker., Erzsébet-körut 12. szám.

Levelekre díjtalanul válasz, kívánatra gyógyszerek.

Elsőrendű uradalom!

4500 hold, ebből ca 3100 hold szántó-föld, 650 hold rét, 750 hold legelő, urilak, gazdasági lakház, 2 majorban elegendő gazdasági épületekkel teljesen ellátva, jó karban közel vasúthoz, Dunántul 38000 frtért

bérbeadó,

esetleg két részben is kiadó. Közelebbit direct komoly reflektánsnak

3714a

Österreicher Bernátnál,

Nagy-Kanizsán.

P
a l

a

tárak

1 1/2
kat. A
keves

M

erősen
tartom
zselés

könyv
Csajba

A
lőben
szer ép
séges
sem pe
dalma

A
hol kell
menten
Ujváro

A
por 10%
jól tapad
szernek
időig sz
sebbnek

Az
por old
a pernet
szőlőbirt

Sz
hogy a
permetez
oldattal
nalam il

A
En védet
és pedig
tapadt,
máskig
elégedve
port fogok
Dr. Rutli

Megbiz

A szőlő és burgonya peronosporájának

a legbiztosabb, kényelmesebb (a rézgálicznál) és olcsóbb ellenszere
a dr. Aschenbrandt-féle bordói-por.

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté” rak-tárában:

50 kg-os zsákokban	à kg. 70 fillér.
10 kg-os zsákokban	à kg. 74
5 kg-os zsákokban	à kg. 74

A szőlő első permetezéséhez 1%-os, második permetezéséhez 1½-2%-os, harmadik permetezéséhez 1%-os oldatot használjunk. — Egy kat. holdra kell 3 permetezéshez 22–25 kg. bordói por, 25–30%-al kevesebb, mint a tiszta rézgáliczból.

A port konyhaszítán a vízbe szitáljuk és kész az oldat.

A szőlő OIDIUM

(lisztharmat) betegségének,

legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb bajoktól is védő ellenszere
a dr. Aschenbrandt-féle réz-kénpor.

Ára Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté” rak-tárában:

50 kg. zsákokban	à kg. 50 fillér.
10 kg. zsákokban	à kg. 51
5 kg. zsákokban	à kg. 54

A hol az 1900-ik évben volt oidium először április hóban, a mikor a szőlő hajtása 10–12 cm., porozunk; másodszer június hó végén, harmadszor augusztus hóban. — Egy kat. holdra kell 3 porozáshoz 15–18 kg. rézkénpor. Sokkal kevesebb fogy belőle mint a közönséges kénporból.

Megrendelések a pénz beküldése, vagy utánvétel ellenében a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez” intézendők, Budapest, Alkotmány-u. 31.
A gyártás korlátolt, tessék idejekorán rendelni.

450 intelligens magyar gazda elismerő bizonyítványát a használati utasítással együtt bárkinek megküldi a szövetkezet.

1900.

I. A dr. Aschenbrandt-féle bordói-por elismerő levelei.

Harangláb (Kis-Küküllő vm.).

Az idei tapasztalataim szerint, midőn vidékünkön a peronoszpóra igen erősen lépett fel, a bordói por oldatának teljes hatását észleltem. Fő előnyének tartom, hogy a bordói por oldata hideg vízben gyorsan készíthető el és perzselést soha nem okoz. Weér Margit uradalma, Meisinger Agoston szőlőkezelő.

Jászberény.

Az idén használt „bordói por” előnye véleményem szerint az, hogy könnyebben elkészíthető, a munka vele tiszta és a lombot soha el nem égeti. Csajbák Sándor, szőlőbirtokos.

Mohara (Nógrád vm.).

A küldött bordói port az ojtványos szőlőkben kétszer, a homok szőlőben háromszor használtam permetezésre. Tapasztalataim szerint ezen szer ép oly biztosan védi meg a szőlőt a peronoszpórától, mint a közönséges rézgálicz és mégis kevesebbe kerül. Az itt-ott használt 4%-os oldat sem perzseli meg sehol a leveleket. Gróf Vay Gáborné „mohorai uradalma”. Tóth Géza, szőlőkezelő.

Hegymegi szőlőtelep (Nógrád vm.).

A peronoszpóra az idén igen erős mértékben mutatkozott, de azért a hol kellő időben és helyesen védekeztek, meg bírták a tőkéket a pusztulástól menteni; különösen a dr. Aschenbrandt-féle bordói por megfelelt a kívánalmaknak. Ujvárossy Bertalan, szőlőbirtokos.

Szakolca (Nyitra vm.).

Az idén két ízben, június közepén és július végén permeteztem a „bordói por” 1% illetve 2%-os oldatával. A szer, mely nagyon könnyen oldódott, oly jól tapadt a lombhoz, hogy azt az eső lemosni nem volt képes. Ezen új szernek nagyon jó hatását tapasztaltam, mert a tőke és levélzet szüret utáni időig szép üde zöld maradt. Azért is ezen szert a rézgálicz oldatnál előnyösebbnek tartom. Franczen Lajos, szőlőbirtokos.

Torbágy (Pest vm.).

Az idei erős peronoszpóra járvány ellen háromszor használtam „bordói por” oldatot, melyet igen-igen jó szernek tanultam megismerni. Folytonos esőzés a permét a levélzetről lemosni nem volt képes. Reisner Ignác és József, szőlőbirtokosok.

Szent-Endre (Pest vm.).

Szőlőhegyünkön az idén igen erősen lépett fel a peronoszpóra, úgy, hogy a legtöbb szőlősgazda a régi eljárás szerint 4, 5-ször volt kénytelen permetezni. Én mindössze kétszer permeteztem 1½ illetve 2%-os bordói por oldattal és míg másoknál szüretkor igen sok peronoszpórási levél volt látható, nálam ilyen nem akadt. Huzsvig Lyubomir, szőlőbirtokos.

Kecskemét (Pest vm.).

A peronoszpóra az idén csakugy lépett fel nálunk, mint más években. Én védekező anyagul mind a két ízben „bordói por” oldatot használtam és pedig mindkét esetben 1%-os oldatot. Az oldat feltétlenül jobban tapadt, mint a méz és kékkeverék, úgy hogy egyik permetezéstől a másikig látható volt a levélzet. Az eredménnyel teljesen meg voltam elégedve és azért is a jövőben és mindaddig dr. Aschenbrandt-féle bordói port fogok használni, míg csak ennél is jobb anyag nem kerül a piacra. Dr. Ruttkay Sándor, orvos.

(Folyt. köv.)

2. A dr. Aschenbrandt-féle rézkénpor elismerő levelei.

Fehéregyháza (Sopron vm.).

Az idei esztendő az oidium tekintetében panaszra okot nem szolgáltatott. Én majus végén és július elején használtam rézkénport és lisztharmatkárról egyáltalán nem beszélhetek, sőt örömmel tapasztaltam, hogy a „rézkénpor” a firtók és vesszők érését gyorsította, sőt ugyanezen célból a port szőlő-ajtányoknál is jó eredménnyel használtam. A „rézkénpor” véleményem szerint sokkal jobb, minden más személ, mert jobban tapad a levélzethez, könnyebben szórja szét a gép, és sehol perzselést nem okoz, a mellett pedig a harmadik permetezést feleslegessé teszi. Beyer József, szőlőbirtokos.

Ruszt (Sopron vm.).

A „rézkénpor” kétszeri előzetes alkalmazása folytán oidium nálam nem lépett fel és a por a firtók és vesszők érését is gyorsította, amellet sem a firtók, sem a kiejert bor izére káros utóhatással nem volt. Kraft Frigyes, szőlőbirtokos.

Szárzavám (Sopron vm.).

A kétszer alkalmazott „rézkénpor” az idén jó hatását tapasztaltam, mert a lisztharmat egyáltalán nem mutatkozott szőlőmben és a „rézkénpor” a firtók és vesszők érését gyorsította. Káros utóhatása sem a firtókra, sem a bor izére nincsen. Nagy Mihály, szőlőbirtokos.

Ruszt (Sopron vm.).

A „rézkénpor” használatával szőlőmet az idén az oidiumból teljesen meg bírtam védeni. Azon előnyét fogva, hogy a rézkénpor sem a firtókat, sem a bort el nem bűdösíti, minden más ajánlott szerrel szemben ennek adok elsőbbséget. Wapp Mátyás, szőlőbirtokos.

Ságvár (Somogy vm.).

Az idén mindössze egyszer használtam rézkénport és pedig július végén, lisztharmat nem lévén, csak azt figyelhettem meg, hogy a porozott tőkéken a firtók és vesszők hamarabb érnek és a pomak semmi káros utóhatása nincsen. Fetzl Lajos, káptalani gazdatiszt.

Ruszt (Sopron vm.).

Az idén az oidium csak csekély mértékben lépett fel, a „rézkénpor” mégis azon előnyt tapasztaltam, hogy finom eloszthatóságánál fogva belőle sokkal kevesebb fogy, mint a tiszta kénporból és a mellett káros utóhatása sem a firtók izére, sem a kiejert borra nincsen. Eckert Károly Lajos, szőlőbirtokos.

Kis-Marton (Sopron vm.).

Szemben a közönséges kénpor alkalmazásával megfigyelhettem az idén, hogy a „rézkénpor” az oidium által már meglepett bogycákat is tökéletesen meggyógyította; a mellett pedig a firtók és vesszők érését is gyorsította. Semmi káros utóhatását ezen új szernek nem tapasztalván, jövőben is kívánom használni. Binder Mátyás, szőlőbirtokos.

Temesvár.

Mult évi tapasztalatokon okulva, az idén háromszor alkalmaztunk rézkénport, mely igen jó bevált, mert míg más szőlőkben a lisztharmat tetemes kárt tett, addig nálam a betegséget egyáltalán nem lehetett észlelni és sem a firtók izére, sem a kiejert borra káros utóhatás ezen új szernél nem mutatkozott. Nagy János, szőlőbirtokos.

(Folyt. köv.)

Megbízottak kerestetnek a községekben szőlős vidékeken, akik a porok terjesztésével és megrendelések gyűjtésével foglalkoznak. — A megbízottak kellő kedvezményben részesülnek.

Bóni gyártelep

és mezőgazdasági részvénytársaság
 ezelőtt Mandel Eduárd és Társai
NYIRBÁTORBAN
 ajánlja előnyösen ismert, szabadalmazott

2 tengelyű „Bóni“ ekealigát.

Más rendszerű ekealigák jutányos áron átalkathatnak.



Más rendszerű ekealigák, jutányos áron átalkathatnak.

Megrendelhetők: Nyirbátorban fenti cégnél, BUDAPESTEN KANNES HELLER cégénél, valamint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.

Gróf Zselénski Róbert salánki uradalma.
 A salánki uradalom nyír vasvári gazdasága részére Önök által szállított 14 db szab. állítható „Bóni“ ekealiga rendkívül egyszerűsége, tartós szerkezete és pillanat alatt eszközölhető állíthatósága folytán kiűnösen bevált.
 Szükségjelenek öncsencsi gazdaságunk részére is további 18 db állítható „Bóni“ aligát kiszolgáltatni.
 Encsencs 1900. febr. hó 8-án.
 Kiváló tisztelettel
Nagy József
 urad. intéző.

Gróf Károlyi Tibor uradalma.
 Miu áu szab. kéttengelyű „Bóni“ ekealigájuk czél szerű szerkezetéről és tartósságáról hosszabb használat után meggyőződtem, kivm az uradalom gazdaságok által a napokban beküldendő 50 db Sack féle ekealigát a legrövidebb idő alatt szab. „Bóni“ ekealigává átalkathatni.
 Nyirbátor, 1900. jan. hó 24-én.
 Tisztelettel
Mikolay Lajos
 urad. tisztartó.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, XI., Üllői-út 25. szám Köztelek.

500 darab homokon nevelt **erdei fenyő-csemete**, 50 cm.-161 2 méter magasságig 1-3 korona árban, továbbá kiváló fajú **ergenteulli spárgagyökér** 2-3 éves, száza 3 korona, ezre 25 korona árban kapható
 Bóni gyártelep és mezőgazdasági részvénytársaságánál,
Nyirbátorban. 3725

Magburgonya eladó. Prof. Wolmann. Héja vastag, rózsaszínű, virágja viola, husa fehér, szára barnás, világos zöld, dus lombocattal, gumója közepes, gombólyú. Ára métermázsánként 6 kor. Prof. Orth. Héja fehér, husa fehér, gumója nagy, tojásdad alakú, vérszék jól ellentálló. Ára mm.-ként 6 kor. Spárga. Héja sima fehér, husa sárga, alakja tojásdad. Ritka sárga faj. Ára mm.-ként 7 kor. Juno. Héja sárgás, husa hófehér, alakja gombólyú. Rendkívül finom ékeztétfaj. Tartós és bő termő. Ára mm.-ként 5 kor. Kapható Felső-Kőrös-könyvben. (Nyitra mellett) Mérey-gazdaszat. 3690

Eladó spárgagyökér. 4 éves, eibenschützi óriás spárgagyökér, 100 db 5 kor. Kim Andor Felső-Kőrös-könyvben. 3726

Szénavétel. A kishörseki gazdaság részére nagyobb mennyiségű I. osztályu széna vagy zabobükköny megvételre kerestetik. Ajánlatok Szávozó Emil, Kis Hőresök, u. p. Káloz czimre kéretnek v. a. Sárbogárd. 3765

Magyar kőnes eredeti burgonya kapható 16-tesitjénél. Agnelli József plébánosnál, Csátrvia: Sasvár, Nyitra megye, ára métermázsánként 12 korona ab itt legközelebbi vasuti állomás. Itt kaphatják a gyógy- és műszaki évelő növények palántái, különösen Agnelli-féle boros mentha nemesített növényből. Az ára 50 korona ezer darabért per 100 darab 10 kor.) ab itt. 3588

Gazdászati cikkek eladása. Egy magyar államvasuti, 8 lőerejű gözcseplőgép elvételre, Shuttleworth-tól, rostával, feskendező és sze-számokkal 3000 frtert vagy árjegyzék szerint 50%-kal olcsóbb. Egy gözcseplőgép Marshall Sonstól, elevátorral, rostával, feskendező szerszámokkal és minden hozzávaló 3000 frt. 4 db vetőgép, Shuttleworth Nicolson és Sack-féle, 2 marhaméreg Bugányitól, 14 db eke Sack-tól, 13 db 3-as ekék Shuttleworthtól, 2 db deczimarhaméreg, 1 szénagereblye, 3 steierkocsi, 1 malom, 36 hüvelyes kövekkel, 2 répavágó, szecska-vágók. Minden jó karban, melyek bérlet átadása végett 3757 eladók. Közlebbit:

KAJARI GYULA
 BUDAPEST,
 II., Zsigmond-utca 10.

Tejgazdasági Zsebnaptár II. évfolyam. Szerkeszti és kiadja **Jeszénszky Pál** az O. M. G. E. titkára. Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdatisztek Orsz. Egyesületének, valamint a Tejtermelők Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel

3 kor. 30 fill. Bolti ára 4 korona. Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Bpest, IX., Üllői-út 25. szám.

Tökmag a szürke indiai Mamuth és vörös Chinai kereszteséből származó óriás tök kiválóan eltartható és bőtermésű rendkívül. Magjából kapható: Tarnai Bertalannál Apostag, Pest megye. Kilója 2 korona. 3642

Gazdák s gazdálkodók figyelmébe. Számos uradalomba már bevezetett **pyroleum** 50%-al olcsóbb mint bármely más világító anyag. Próbaküldemények 2 korona utánvét mellett. Kívánatra prospektus ingyen és bérmentve.
Burián Vilmos veje,
 Budapest, IX., Soroksári-u. 10.
 Számos elismerő levél nálam látni betekinthető.

KAINIT

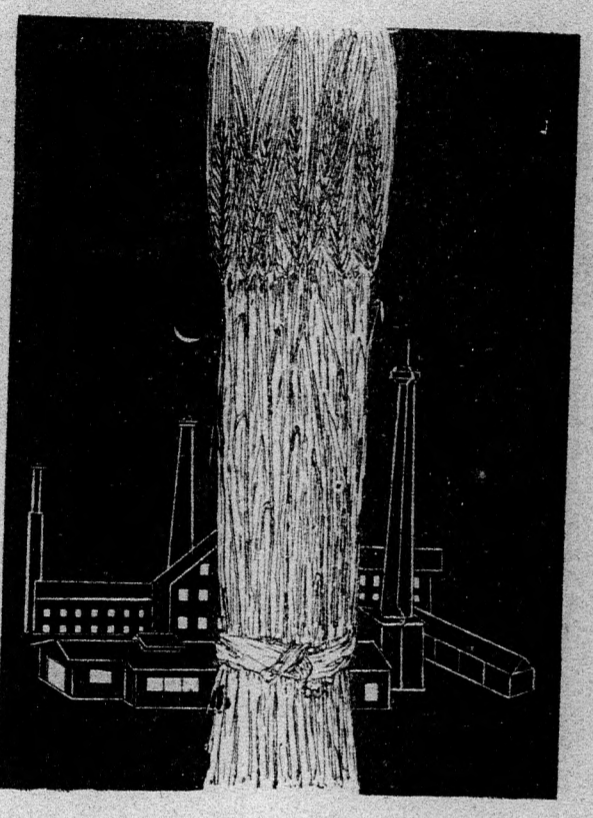
nagyban és kicsinyben.
 Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Nlkári hivatalánál (Budapest Köztelek).
Árak:
 nagyban waggon-rakományként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasuti szállítási költség a különböző távolságu rendeltetési állomások szerint 130-140 frt között váltakozik.
 Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.
 A megrendeléssel egyideűleg a kainit árát egyesítetük pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

Páris: Grand Prix.
Óvári répamag kizárólag itt kapható. 1900-ban 30 mm.-át, 1901. szintén 30 mm.-át szállítottunk a kisgazdákból álló magyaróvári szarvasmarha tenyésztő egyletnek.
Oberndorfi répa ma még a legelterjedtebb.

Lóheremag a budapesti magvizsgáló állomás ólomzára alatt.
Prairie királyné és **Székely tengeri.** Székelykőnes burgonya, diófák, sorfák, csemeték.
Pekingi gáncsók, tojások még kaphatók:

Teleki Arvéd ur drassói uradalomban, u. p., t. és v. áll.: **Koncza,**

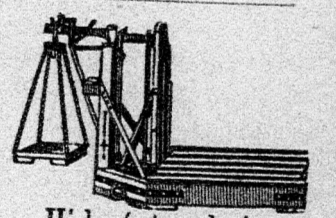
Lada fagyapot talicska zászlórúd és rózsakarót jutányosan ajánl **Neumann és Mannheim** faárugyár, **BUDAPEST,** VIII., Örömvölgy-utca 38-40. Telefon 50-15. 3760



Tavaszi trágyázásnál bámulatos eredmény érhető el az összes kalászosok takarmányvetések, kapások, réteken stb. a szárított kőbányai sertés trágyával. Prospektusok ingyen és bérmentve. **Budapest-Kőbányai Trágyaszárító-Gyár Bosányi, Schietrumpf és Társa.** Budapest, V., Bálvány-utca 2.

Gazdáknak fontos!
Hreblay Emil állattenyésztési m. k. felügyelő **Gödöllő.**
Munkái:
 Baromfi hizálás 1 kor. 50 fillér.
 Baromfi tenyésztésre vonatkozó tudnivalók 1 kor.
 Tyaktenyésztés 2 korona.
 Lud- és kacsa tenyésztés 2 korona.
 Pulykatenyésztés 2 kor.
 Baromfi és tojás értékesítő szövetkezetekről 1 korona 60 fillér.
 Megrendelhetők a szerzőnél, legegyszerűbben a pénz előleges be-
 küldése mellett.
Akáczfák egyévesek, gyökértusak, ezre 4 koronáért nagy mennyiségben kapható Szabó Lajos faskolájában, Apostagon. 3738

Rózsák 400 db gyönyörű szép magas törzsek, a legnemesebb fajokkal beoltva kaphatók. Két éves oltásnak darabonként 60 krajcárért, egyéves oltásnak 50 krajcárért Veng István kertész-nél, Tót-Keszi, Tolna. 3737



Hidmérlegeket, Marha-mérlegeket tökéletesített szerkezettel legolcsóbban ajánlják **Brunner J. L. és Társa** lágyvasöntőde és mérleggyár Budapest, V., Váci-ut 162.

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
 BUDAPEST-KELENFÖLD.

Uradalomok, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb.
 körében kitünően bevált

„Pef” (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. — Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési
 helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák,
 fürdőszobák, klosettek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak
 az egyedüli gyárosok: a)

Festékgyárak: Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
 kapható kiadóhivatalunkban.



**Kizárólag elsőrendű
 magyar erdélyi faj
 igás ökor
 és növendék marha**

gazdag választékban kapható

LASZLÓ TESTVÉREK gazdaságában

Nagy-Iklódon posta- távirda- és vasútállomás
 a Szamosvölgyén Kolozsvár közelében.

Magy. kir. államvasutak.
 5372/901. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak céljaira az 1901. és 1902.
 évekre évenként szükséges mintegy 1850 m³ telítetlen bükkfakocza és mintegy
 267.000 mtr. — 215 m³ hézaglécz szállítást biztosítani kívánván, ezeannel nyilvános
 pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módozatokat magában foglaló „ajánlati fel-
 hívás” valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál, az országos iparegyesületnél,
 a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatóságánál, valamint a magy. kir. államvasutak
 üzletvezetőségénél megtekinthető és a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszer-
 zési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. sz. II. em. 44. ajtó) az aján-
 lattételre szolgáló úrrappal együtt kapható.

A pályázati feltételek kiegészítő részét képező általános szállítási feltételek a
 magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál szerzethetők meg.

A szabályszerűen kiállított ivenként egy koronás magy. kir. okmánybéllyel
 ellátott ajánlatok lepecsételve és a borítékra ezen felirattal: „Ajánlat 5372/901.
 számhoz” ellátva legkésőbb folyó évi április hó 18-án déli 12 óráig a magy. kir.
 államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetve posta útján
 oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók ugyan- ott a kötelező minőségi
 minták is.

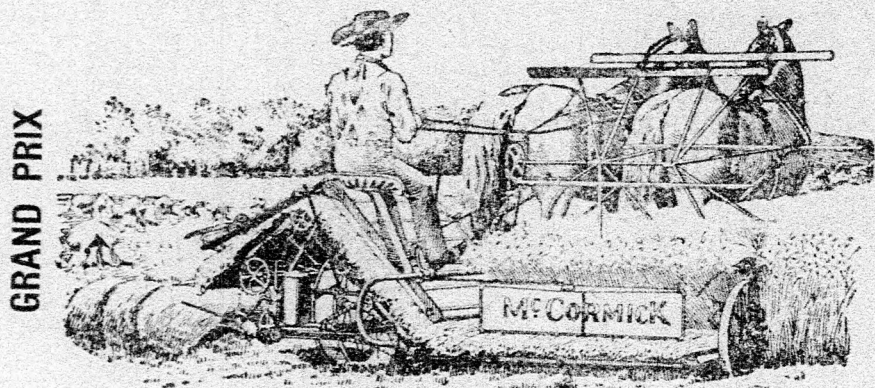
Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5% a készpénzben vagy
 állami letételekre alkalmas értékpapírokban az ajánlatok benyújtására kitűzött határ-
 időt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott igazgatóság budapesti főpénztáránál
 letendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem pontosan és
 nem a részletes módozatok betartása mellett tételnek, valamint az olyanok is, a
 melyekre nézve az aláírt bánatpénz le nem tétellett, nem vétetnek figyelembe.
 Budapest, 1901. márczius. A magy. kir. államvasutak igazgatósága.

Legjobb **valamint a világhírű**
FÜMAGYVAK **erfurti kertí magvak**
legjutányosabban vásárolhatók
RADWANER és RÓNAI
 magkereskedésében
 Budapest, V., Nádor-utcza 8. szám.

McCORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY

(Chicagói aratógépgyár.)



GRAND PRIX

Kéveköto aratógép

Fükaszálógép

Köszörükészülék

„Daisy” marokrakó aratógép

Szénagyűjtő gereblye és

Kévekötofonal

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s
 árainkat nem kérdezte!

Olesó tartalékrészek óriási raktára.

Tessék mintakönyvet kérni!

William J. Stillman igazgató

Budapest, V., Váci-ut 30.

„Pátria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest (Köztelek)